

T.C.
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLER İÇİN
GÖRSEL SANATLAR
DERSİ

ÖĞRETİM PROGRAMI

Ortaöğretim
(9, 10, 11 ve 12. Sınıflar)

Ankara, 2019

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI	5
1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI	5
1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ	6
1.2.1. Değerlerimiz.....	6
1.2.2. Yetkinlikler.....	6
1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI.....	8
1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI.....	9

BÖLÜM 2

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLER İÇİN ÖĞRETİM PROGRAMLARININ FARKLILAŞTIRILMASI	9
2.1. ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLER İÇİN ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GEREKÇESİ, FELSEFESİ VE GENEL AMAÇLARI.....	9
2.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARINI FARKLILAŞTIRMA YÖNTEMİ	13

BÖLÜM 3

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETİM PROGRAMI	15
3.1. ÖĞRETİM PROGRAMININ FELSEFESİ VE ÖZEL AMAÇLARI	15
3.2. ÖĞRETİM PROGRAMININ ALANA ÖZGÜ BECERİLERİ.....	16
3.3. ÖĞRETİM PROGRAMINDA DİSİPLİNLER ARASI BAĞLANTILAR.....	17
3.4. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR	17
3.5. DERS KİTABI FORMA SAYILARI VE EBATLARI	18
3.6. SINIF DÜZEYLERİNE GÖRE ÖĞRENME ALANLARI VE KAZANIM DAĞILIMI.....	19
3.7. GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI	19
9. SINIF VE KAZANIM AÇIKLAMALARI	21
10. SINIF VE KAZANIM AÇIKLAMALARI	26
11. SINIF VE KAZANIM AÇIKLAMALARI	30
12. SINIF VE KAZANIM AÇIKLAMALARI	34

BÖLÜM 1

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim bilgiyi üreten, bu bilgiyi günlük hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünebilen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır. Bu nitelikleri bünyesine almış bireylerin yetişmesine hizmet edecek öğretim programları yalnızca bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanımlara ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Her iki gruptaki kazanım ve açıklamalar da ilgili disiplinin yetkin, güncel, geçerli ve eğitim öğretim sürecinde hayatla ilişkileri kurulabilecek niteliktedir. Bu kazanımlar ve kazanımların sınırlarını belirleyen açıklamaları, sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatta değerler, beceriler ve yetkinlikler çevresinde bütünlüğe bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur.

1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. Maddesi'nde ifade edilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları" ile "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" esas alınarak hazırlanmıştır.

Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimini tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duyuşsal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek,
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak,
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ)"nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak,
4. Ortaöğretime tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, millî ve manevi değerleri benimseyip bunları hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, TYÇ'de ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamaktır.

1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı, değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kuran bağlantı ve ufuk işlevi görmektedir. Değerlerimiz toplumumuzun millî ve manevî kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlarımıza aktaracağımız öz mirasımızdır. Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkı vermesini sağlayan eylemsel bütünlüklerimizdir. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde teori-pratik bütünlüğündeki asli parçamızı oluşturur. Güncellik içinde öğrenme ve öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ise bizi biz yapan değerlerimizin ve yetkinliklerin günün şartları içinde görünürlük kazanma araç ve platformlarıdır; günün şartları içinde değişiklik gösterebilir yapısıyla geçicidir ve bu sebeple de sürekli gözden geçirmelerle güncellenir, yenilenir.

1.2.1. Değerlerimiz

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünümüze ve yarınlarımıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatımızın rutin akışında ve karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan kudretin ve gücün kaynağıdır.

Bir toplumun geleceğinin, değerlerini benimsemiş ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlarına bağlı olduğu tartışmasız bir gerçektir. Bundan dolayı eğitim sistemimiz her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırma amacıyla hareket eder. Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarılı, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek asli görevidir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi, değerleri kazandırma amacı çerçevesindeki işlevini, öğretim programlarını da kapsayan eğitim programıyla yerine getirir. Eğitim programı; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Öğretim programlarında bu anlayışla değerlerimiz, ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır.

Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik. Bu değerler, öğrenme ve öğretme sürecinde hem kendi başlarına hem ilişkili olduğu alt değerlerle hem de diğer kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

1.2.2. Yetkinlikler

Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik hayatta ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler TYÇ'de belirlenmiştir. TYÇ sekiz anahtar yetkinlik belirlemede ve bu yetkinlikleri şu şekilde tanımlamaktadır:

- 1. Ana Dilde İletişim:** Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktadır.
- 2. Yabancı Dillerde İletişim:** Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem de yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim, öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürler arası anlayış becerilerini de gerektirmektedir. Bireyin yeterlilik seviyesi, bireyin sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları ile farklı diller arasında değişkenlik gösterecektir.
- 3. Matematiksel Yetkinlik ve Bilim / Teknolojide Temel Yetkinlikler:** Matematiksel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapılmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.

Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.

- 4. Dijital Yetkinlik:** İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsar. Söz konusu yetkinlik, bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.
- 5. Öğrenmeyi Öğrenme:** Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme, bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.
- 6. Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:** Bu yetkinlikler, kişisel, kişiler arası ve kültürler arası yetkinlikleri içerir; bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiye, demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni hayata tam olarak katılmaları için bireyleri donatmaktadır.

7. **İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:** Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade eder. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olmayı ve iyi yönetişimi desteklemeyi de kapsar.
8. **Kültürel Farkındalık ve İfade:** Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesidir.

1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Hiçbir insan, bir başkasının birebir aynısı değildir. Bu sebeple, öğretim programlarının ve buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinin “herkese uygun”, “herkes için geçerli ve standart olması” insanın doğasına terstir. Buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinde azami çeşitlilik ve esneklik anlayışıyla hareket edilmesi şarttır. Öğretim programları bu açıdan bir yol göstericidir. Öğretim programlarından ölçme değerlendirmeye ait bütün unsurları içermesini beklemek gerçekçi bir beklenti olarak değerlendirilemez. Eğitimde çeşitlilik; birey, eğitim düzeyi, ders içeriği, sosyal ortam, okul imkânları vb. iç ve dış dinamiklerden ciddi şekilde etkilendiği için, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının etkililiğini sağlamada öncelik öğretim programlarından değil öğretmen ve eğitim uygulayıcılarından beklenir. Bu noktada özgünlük ve yaratıcılık öğretmenlerden temel beklentidir.

Bu bakış açısından hareketle öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeleri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılacak ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, onlara sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde, gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.
3. Eğitimde ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
4. Bireysel farklılıklar gerçeğinden dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genel geçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencinin akademik gelişimi tek bir yöntemle veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez.
5. Eğitim sadece “bilme (düşünce)” için değil, “hissetme (duygu)” ve “yapma (eylem)” için de verilir; dolayısıyla sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.
6. Çok odaklı ölçme değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları, öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.
7. Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde insanın çok yönlü gelişimsel özelliklerine dair mevcut bilimsel bilgi ve birikim dikkate alınarak bütün bileşenler arasında ahengi dikkate alan harmonik bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu bağlamda bazı temel gelişim ilkelerine değinmek yerinde olacaktır.

Öğretim programları, insan gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve gelişimin hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Bu sebeple öğretim programlarında, her yaş döneminde bireylerin gelişim özelliklerini dikkate alarak destekleyici önlemler alınması önerilmektedir.

Gelişim, hayat boyu sürse de tek ve bir örnek yapıda değildir. Evreler hâlinde ilerler ve her evrede bireylerin gelişim özellikleri farklıdır. Evreler de başlangıç ve bitişleri açısından homojen değildir. Bu sebeple programlar olabildiğince bunu göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Programların amaçlarını ve kazanımlarını gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenir.

Gelişim dönemleri ardışık ve değişmeyen bir sıra izler. Her evrede olup bitenler takip eden evreleri etkiler. Öte yandan bu ardışıklık belirli yönelimlerle karakterize edilir: basitten karmaşığa, genelden özele ve somuttan soyuta doğru gelişim gibi. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan kazanım ve becerilerin ön şart ve ardıllığı noktasında dikkate alınmış hem de sınıflar düzeyinde derslerin dağılımlarında ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur.

Gelişim hayat boyu sürmekle birlikte bu gelişimin hızı evrelere göre değişkendir. Hızın yüksek olduğu zamanlar gelişim açısından riskli ve kritik zamanlardır. Bu sebeple öğretmenlerin gelişim hızının yüksek olduğu zamanlarda öğrencinin durumuna daha duyarlı davranması beklenir. Söz gelimi ergenlik dönemi kimlik edinimi için kritik dönemdir ve eğitim bu dönemde kimlik edinimini destekleyici sosyal etkileşimleri artırır ve yönetir.

Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlinindedir. Söz gelimi dil gelişimi düşünce gelişimini etkiler ve ayrıca düşünce gelişiminden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden, öğrencinin edindiği bir kazanımın, gelişimde başka bir alanı da etkileyeceğini dikkate almaları beklenir.

Öğretim programları bireysel farklılıklara ilişkin hassasiyetler göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Kalıtsal, çevresel ve kültürel faktörlerden kaynaklanan bireysel farklılıklar, ilgi, ihtiyaç ve yönelme açısından da kendini belli eder. Öte yandan bu durum bireylerarası ve bireyin kendi içindeki farklılıkları da kapsar. Bireyler hem başkalarından farklılık gösterir hem de kendi içindeki özellikleri ile farklıdır. Örneğin bir bireyin soyut düşünme yeteneği güçlü iken aynı bireyin resim yeteneği zayıf olabilir.

BÖLÜM 2

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLER İÇİN ÖĞRETİM PROGRAMLARININ FARKLILAŞTIRILMASI

2.1. ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLER İÇİN ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GEREKÇESİ, FELSEFESİ VE GENEL AMAÇLARI

Özel yetenekli öğrencilerin eğitimi alanı, son yüzyılda yapılan bilimsel çalışmaların öncülüğünde kendine ait öğretimsel kimliği olan yeni bir disiplin olarak ortaya çıkmıştır. Özel yeteneklerin eşsiz toplumsal değeri ve özel yetenekli öğrenciler için geliştirilen özel öğretim programlarının genel öğretim programlarından özgün bir şekilde farklılaşması, bu kimliğin ortaya çıkışında ayrı bir rol oynamıştır. Genel öğretim

programlarının özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde çeşitli yönleriyle yetersiz kalması ilk ve ortaokul yıllarında yetenek kayıplarının oluşması na neden olmaktadır. Bu olgu, dünya genelinde özel yetenekli öğrenciler için özel eğitim modellerinin geliştirilmesinin temel gerekçesini oluşturmuştur. Özel yetenekli öğrenciler için geliştirilen standart bir programın bu öğrencilerin gelişim ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olacağı düşüncesi, tüm bu programların temel hipotezi olmuştur.

Özel yeteneklilerin eğitimi alanını çeşitli öğretim programı kuramları şekillendirmiştir. Bu kuramlar, özel yetenekliler için öğretim programlarına ilişkin güçlü felsefi yaklaşımlar sunmaktadır. Birincil yaklaşım öğretim programının bilişsel süreçlerin gelişimi olarak kabul edilmesidir. Bu yaklaşım süreç becerilerinin geliştirilmesi üzerine odaklanmış ve öğretim programının ileri düşünme becerileri etrafında organize edilmesine öncülük etmiştir. İkinci felsefi yaklaşım da beceri merkezlidir ancak öğretim programını öğrenmeye ilişkin standart girdiler ve çıktılar etrafında organize etmektedir. Eğitimin bir sonucu olarak beceri ve başarıdaki gelişimi belirlemek için ölçülebilir çıktılar merkeze almaktadır. Çocuk merkezli olan felsefi yaklaşımda ise öğretim programının kişisel anlamına ağırlık verilmektedir. Bu yaklaşım, bireysel ihtiyaçlara göre şekillendirilmiş öğretim programına değer verir. Özel yeteneklilerin eğitimini etkileyen üçüncü felsefi yaklaşıma göre öğretim programı sosyal yapılandırma olarak görülmektedir. Öğretim programları, sosyal değişimin bir aracı olarak kullanılmaktadır. Eğitimin toplumsal katılımı, sorumluluğu ve değişimi desteklemesi beklenmektedir. Bu yaklaşım kültür merkezli öğretim programlarının ortaya çıkmasında etkili olmuştur.

Özel yetenekli öğrencilere yönelik özel öğretim programlarının ana ilkesi, bu programların sağlamayı hedeflediği öğrenme deneyimlerinin genel öğretim programlarının sağladığı deneyimlerden nitel olarak farklı olmasıdır. Nitel farklılığı tanımlamak her ne kadar görelisi olsa da özel yetenekli öğrencileri özel yapan özelliklerine ve ihtiyaçlarına uygun farklılaştırmaların yapılması nitel farklılık üzerine oluşan genel bir uzlaşıdır. Bu özellikler arasında gelişim, öğrenme, biliş, motivasyon ve ilgi gibi bireye özgü özelliklerde var olan nitel ve nicel farklılıklar gösterilebilir. Farklılaştırılmış öğretim programı, genel öğretim programlarının sağlamadığı ileri düzeyde bilişsel ve duyuşsal kavramları, konuları, süreçleri ve özel yetenekli öğrencilerin öğrenme stillerine uygun stratejileri kapsar.

Özel yetenekli öğrencilere yönelik öğretim programlarının genel öğretim programlarından nitel olarak farklılaştırılması; programın içerik, süreç ve ürün boyutlarıyla yapılabilmektedir. Özel yetenekli öğrenciler için özel öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde söz konusu üç temel boyut kullanılmış ve bu boyutlar aşağıda ele alınan ilkeleri yanıtacak şekilde farklılaştırılmıştır. Ayrıca geliştirilen yeni programlar bu ilkeler ölçüt alınarak değerlendirilmiştir..

2.1.1. İçerik Boyutu

İçerik boyutu; öğrencilere kazandırılması planlanan kavramları, yaklaşımları, kuramları, fikirleri ve diğer bilgi türlerini kapsamaktadır. İçerik figüratif, sembolik, semantik ve davranışsal bilgi türlerinden oluşabilir. Figüratif bilgi objeler, şekiller, resimler ve grafik gibi figürlerden; sembolik bilgi harfler, rakamlar ve matematiksel sembollerden; semantik bilgi sözcükler ve fikirlerden; davranışsal bilgi duygular ve algılar gibi davranışlardan oluşur. Özel yetenekli öğrencilerin eğitimi için geliştirilen öğretim programlarının içerik boyutu sayılan ilkeleri içermelidir:

1. **Soyutluk:** Daha az veri düzeyinde bilgiye, daha çok soyut kavramlara ve genellemelere yer verilmelidir. Bilgi; veri-olgu, kavram, genelleme-ilke ve teori türlerini kapsamalıdır.
2. **Karmaşıklık:** İçerikte yer alan teoriler ve genellemeler; soyut kavramları, genellemeler arası ilişkileri, ilkeleri ve disiplinler arası bağlantıları kapsamalıdır.

3. **Çeşitlilik:** Genel öğretim programlarındaki konu ve temaların yanı sıra zenginleştirilmiş sıra dışı konulara, temalara ve diğer disiplinlere yer verilmelidir.
4. **Organizasyon:** İçerik disiplinler arası bağlantılarla kapsamlı kavram, genelleme ve teoriler etrafında inşa edilmelidir.
5. **Seçkin Kişiler:** Programlar dehaların ve seçkin kişilerin bireysel, sosyal ve mesleki özelliklerini, başarılarını, başarısızlıklarını, sorunla başa çıkma yollarını içermelidir.
6. **Yöntemler:** Disiplinlere özgü araştırma yöntemleri teorik ve uygulamalı olarak ele alınmalı, yöntem bilgisi verilmelidir.

2.1.2. Süreç Boyutu

Süreç boyutu, öğretim programının içeriğinin öğretilme yolları ve öğrencilerin bilgiyi öğrenme, kullanma ve çıktıya dönüştürme biçimleri ile ilişkilidir. Süreç farklılaştırması öğrencilerin öğrenme etkinliklerinde kullandıkları öğrenme ve düşünme türlerini, öğretimin hızını, öğrencilerin mantıksal yaklaşım biçimlerini, akıl yürütmelerini, keşif yoluyla öğrenmelerini, araştırma yöntemlerini ve öğretim yollarının çeşitliliğini kapsamaktadır. Özel yetenekli öğrencilerin eğitimi için geliştirilen öğretim programlarının süreç boyutu aşağıdaki ilkeleri içermelidir:

1. **İleri Düzeyde Düşünme Becerileri:** Programlar, öğrencilerin mevcut bilgileri yeniden kavramsal-laştırmaları ve yeni bilgi üretmeleri için sorgulayıcı, üretken ve sentezleyici düşünme becerilerinin geliştirilmesini ve uygulanmasını sağlamalıdır. Anlama ve hatırlama gibi temel düzeyde düşünme becerilerine daha az; analiz, sentez ve değerlendirme gibi ileri düzeyde düşünme becerilerine daha çok yer verilmelidir. Öğretim programları sorgulayıcı düşünme ve yaratıcı düşünme gibi öğrenciler için ileri düzeyde düşünme uygulamaları sunmasının yanı sıra öğretmenler için de öğretimde eleştirel bir bakış açısı kazandırmalıdır.
2. **Açık Uçluluk:** Çoğul düşünmeyi teşvik eden ve kullanımını gerektiren problemlere ve etkinliklere yer verilmelidir.
3. **Keşifçi Öğrenme:** Öğretim programları, öğrencilere bilginin sürekli değiştiğini keşfetmelerine ve yeni bilgi edinimini bir davranış hâline getirmelerine yardımcı olmalıdır. Keşif yoluyla öğrenmeyle yakından ilişkili olan gözlemleyerek, yaparak, deneyerek, veri toplayarak ve bu verilere dayanarak bilgi, fikir, ilke, genelleme ve anlam oluşturmaya dayalı süreç becerilerine yer verilmelidir. Öğrenme etkinliklerinde gözlemlene, sınıflama, betimleme, yordama ve genelleme gibi hem birincil hem de ikincil zihinsel süreçler yer almalıdır.
4. **Kanıtı Dayalı Akıl Yürütme:** Programlar, akıl yürütmeyi destekleyen açıklama ve örneklendirme gibi kanıtı dayalı akıl yürütme süreçlerini içermelidir.
5. **Seçme Özgürlüğü:** Öğretim programları, öğrencinin seçimine dayalı öğrenmeyi ve gelişimi teşvik etmelidir. Programlarda, öğrencilere karar alma ve tercih yapma fırsatı veren kazanımlar bulunmalıdır. Öğrencinin öğrenme yolu yalnızca öğretmen tarafından değil öğrencinin kendisi tarafından da belirlenmelidir.
6. **Araştırma Yöntemleri:** Öğretim programları, disipline özgü araştırma yöntemlerinin kullanımını gerektiren süreç becerilerini içermelidir. Gözlem yapma, verileri ve bilgiyi sınıflandırma, araştırma bulgularını yorumlama ve yorumlara temel oluşturan bilimsel kanıtları değerlendirme becerilerine yer verilmelidir.

7. **Öğretimin Hızı:** İçerik, özel yetenekli öğrencilerin öğrenme ve gelişim hızına uygun bir hızda verilmelidir. Tekrarlayan ve örtüşen içerik daraltılarak yerine farklılaştırılmış içerik eklenmelidir.
8. **Süreç Çeşitlendirmesi:** Öğretim programları, öğrenme sürecinde çeşitlilik oluşturacak şekilde tasarlanmalıdır. Doğrudan anlatım, film gösterimi, geziler, seminerler, çalıştaylar, bilgisayar destekli öğretimler, yapılandırılmış tartışmalar, bireysel çalışmalar, grup çalışmaları, keşifçi öğrenmeler, proje temelli öğretim, uzman mentörlüğü ve gözlemi, saha gezileri gibi çeşitli öğretim yöntemlerinin kullanımını gerektiren kazanımlara yer verilmelidir.
9. **Grup Etkileşimi:** Programlar akran öğretimini destekleyecek şekilde tasarlanmalı, grup çalışmalarında liderlik ve iletişim becerilerini destekleyen kazanımlara yer verilmelidir.

2.1.3. Ürün Boyutu

Ürün, öğrenme sonucunda ortaya çıkan soyut ve somut çözümler ve davranışlardır. Fikirler, problem çözümleri, uygulamalar, raporlar, fotoğraflar, görsel veya işitsel programlar, şiirler, romanlar, besteler, danslar ya da resimler öğrenci ürünlerine örnek olarak verilebilir. Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde öğretim programlarının ürün boyutu aşağıdaki ilkeleri yansıtmalıdır:

1. **Gerçek Yaşam Problemleri:** Ütopik, yapmacık sorunlar ve projeler yerine kişisel, yerel, ulusal ya da evrensel olarak öğrencilerin ilgisini çeken problemlere ve proje konularına yer verilmelidir. Projelerin öğrenciler için kişisel anlamı olmalıdır. Uzun soluklu projeler yerel sorunların çözümüne ilişkin olmalıdır.
2. **Problem Keşfi:** Ürünler, problem keşfine dayanmalıdır. Öğrenciler kendilerine sunulan problemlerin yanı sıra kendi keşfettikleri problemlerin çözümüne yönelik ürünler veya projeler üzerinde de çalışmalıdır.
3. **Gerçek Hedef Kitle:** Projeler ve ürünler yalnızca öğretmene ve sınıfa sunulmak üzere geliştirilmeli; okul yönetimi, belediye, sanat galerisi, yayınevi ve sivil toplum kuruluşları gibi gerçek hedef kitleleri ve toplulukları kapsamalıdır.
4. **Ürün Değerlendirmesi:** Ürünlerin değerlendirilmesinde ölçüt olarak profesyonel ürünlerde aranan nitelikler kullanılmalıdır. Öğrencilerin değerlendirme ölçütlerini kendilerinin de belirlemeleri ve öz değerlendirme yapmaları sağlanmalıdır.
5. **Sentez Ürün:** Özet veya taklit ürün değil, yeniden yorumlama, detaylandırma, geliştirme, birleştirme ya da farklılaştırma yolları ile elde edilen sentez niteliğinde ürünlere odaklanılmalıdır.
6. **Üründe Çeşitlilik:** Programlar tek tip yerine üründe çeşitliliği teşvik etmelidir. Geliştirecekleri ürünlere öğrencilerin kendilerinin de karar verme hakları olmalıdır.
7. **İletişim Öğeleri:** Programlar, öğrencilerin güçlü yanlarını kullanarak ürün ve projelerini hedef kitleyi ikna edecek şekilde sunumlarını teşvik eden öğeler içermelidir.

2.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARINI FARKLILAŞTIRMA YÖNTEMİ

Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde genel kabul gören yaklaşım; bu öğrencilere yönelik programların genel öğretim programlarından kopuk olmaması, aksine genel öğretim programlarının üzerine inşa edilmesi yönündedir. Bu yaklaşıma paralel olarak genel öğretim programları daraltma, zenginleştirme ve hızlandırma stratejileri kullanılarak farklılaştırılmış ve yeni özel öğretim programları geliştirilmiştir.

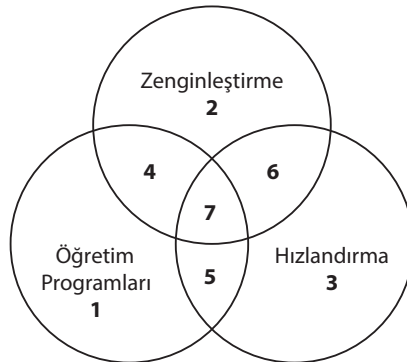
Genel öğretim programlarında zenginleştirme ve hızlandırmaya yer açmak için programlarda iki şekilde daraltma yapılmıştır: Genel öğretim programlarında bazı kazanımlara ayrılan süre, özel yetenekli öğrencilerin öğrenme hızı dikkate alınarak azaltılmıştır. Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde yetersiz bulunan ve yer almadığında programların yapısına zarar vermeyen kazanımlar ise programlardan çıkartılmıştır.

Programları zenginleştirmek amacıyla özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde etkililiği bilimsel araştırmalarla kanıtlanmış öğretim programı modelleri ve her öğretim programının ilişkili olduğu disiplinlere özgü modeller kullanılmıştır. Programların geliştirilmesi yalnızca bir kurama veya modele dayandırılarak sınırlandırılmamış, farklı modellerin yer aldığı sentezleyici bir yaklaşım ile gerçekleştirilmiştir. Bu modellerde yer alan genel beceriler alana özgü bilgi ile harmanlanarak öğretim programlarına özgü kazanımlara dönüştürülmüş, öğrenme alanlarının ve ünitelerin bütünlüğünü bozmadan içeriğine uyarlanarak programlara eklenmiştir.

Programlarda hızlandırmaya yer verilmiştir. Genel öğretim programlarında üst sınıflarda yer alan bazı kazanımlar özel yetenekli öğrencilerin öğrenme hızı dikkate alınarak alt sınıflara çekilmiştir. Bazı ünitelerde ise bir kazanımın kapsamı genişletilerek üst sınıftaki uzantısı çıkartılmıştır. Kazanım bazında hızlandırmalarda öğrenme alanının veya ünitenin bütünlüğü korunmuştur.

Öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde, Millî Eğitim Bakanlığı öğretim programları, zenginleştirme modelleri ve hızlandırma yöntemi kullanılarak Şekil 1'de görüldüğü gibi yedi alandan oluşan şema oluşturulmuştur. Bu şemaya uygun olarak aşağıda sıralanan yedi alanda kazanım üretilmiştir:

1. Öğrenme alanı, ünite veya kazanımlar olduğu gibi korunmuştur.
2. Tamamen yeni öğrenme alanı, ünite veya kazanım geliştirilerek zenginleştirme yapılmıştır.
3. Üst sınıftan öğrenme alanı veya ünite çekilerek hızlandırma yapılmıştır.
4. Öğrenme alanına veya üniteye modellere uygun yeni kazanımlar eklenerek ve mevcut kazanımlar modellere göre farklılaştırılarak zenginleştirme yapılmıştır.
5. Öğrenme alanına veya üniteye üst sınıflardan kazanım eklenerek hızlandırma yapılmıştır.
6. Tamamen yeni öğrenme alanı, ünite ve kazanım geliştirilerek ve bu öğrenme alanlarına veya ünitelere üst sınıflardan kazanımlar eklenerek zenginleştirme ve hızlandırma birlikte yapılmıştır.
7. Öğrenme alanına veya üniteye modellere uygun yeni kazanımlar eklenerek ve üst sınıflardan kazanım çekilerek hızlandırma ve zenginleştirme birlikte yapılmıştır.

Şekil 1. Program Farklılaştırma Şeması

2.2.1. Disiplinler Arası Bağlantıların Kurulması

Bütün öğretim programlarında disiplinler arası bağlantılar kurulmuştur. Bu çalışma belirli bir yöntem göre yapılmıştır. Öncelikle program geliştirme grupları kendi disiplinlerine ait öğretim programlarını geliştirirken aynı zamanda diğer öğretim programlarının ilişkili olduğu disiplinleri de dikkate alarak kendi programları için disiplinler arası kazanımlar yazmışlardır. Bütün öğretim programları tamamlandıktan sonra program geliştirme grupları diğer öğretim programlarının kazanımlarını tek tek inceleyerek kendi programları ile ilgili olan kazanımları belirlemiştir. Grupların kendi programları için disiplinler arası kazanım geliştirme ve diğer öğretim programlarıyla kendi programlarını ilişkilendirme çalışmaları tamamlandıktan sonra her bir grup diğer öğretim programlarını tekrar inceleyerek disiplinler arası bağlantı kazanımları geliştirmiştir. Bu kazanımlar aşağıda yer alan üç türden oluşmuştur:

1. İki disiplin arasında bağlantı kuran yeni kazanımlar yazılmıştır.
2. Bir öğretim programında bulunan kazanım, disiplinler arası bağlantı oluşturacak şekilde düzenlenmiştir.
3. Kazanım açıklamalarına ekleme yapılarak kazanım disiplinler arası yapılmıştır.

2.2.2. Kademeler Sınıflar ve Disiplinler Arası Uyum Kontrolleri

Öğretim programları; kademeler, sınıflar ve disiplinler arası uyum açısından incelenerek kazanımların dikey ve yatay kontrolleri ve düzenlemeleri yapılmıştır. Bu süreçte her bir öğretim programında yer alan kazanımların ön koşul ve ardıl becerileri kontrol edilmiştir. Öncelikle kazanımlar her öğretim programında sınıf içi ön koşulluk ve ardılık yönüyle incelenerek kazanım sıraları düzenlenmiştir. Daha sonra aynı işlem sınıflar arası ve kademeler arası yapılmıştır. Bir öğretim programındaki kazanımlar sınıfa göre tablolaştırıldıktan sonra her bir kazanımın alt ve üst sınıf uzantıları incelenmiştir. Alt veya üst sınıftaki uzantısı gereksiz bulunan kazanımlar çıkartılmış, örtüşen kazanımlar yeniden düzenlenmiştir. Alt veya üst sınıfta uzantısı bulunması gereken ama olmayan kazanımlar programlara eklenmiştir. Bu çalışmalarla kazanımların sınıflar arası değişimi, gelişimsel bakımdan ve kazanımın yer aldığı disiplinin yapısına uygun olarak düzenlenmiştir.

Bütün öğretim programlarında disiplinler arası kontroller ve düzenlemeler yapılmıştır. Her bir öğretim programının çalışma grubu diğer öğretim programlarının kazanımlarını inceleyerek kendi öğretim programlarının kazanımları ile veya öğretim programlarının ilişkili olduğu disiplin ile çelişen kazanımları belirlemiştir. Ayrıca disiplinler arası becerilerin ön koşulluğu ve ardılığı kontrol edilmiştir. Bir öğretim programındaki bir kazanımın edinimi, başka bir öğretim programındaki bir kazanımın (ön koşul) edinimine bağlı olan kazanımlar saptandıktan sonra grupların ortak çalışmasıyla bu kazanımların sınıfı ve kapsamı belirlenmiştir.

2.2.3. Öğretim Programlarının Yeterliklerinin Değerlendirilmesi

Öğretim programlarının geliştirilme sürecinde program değerlendirmesi aşama aşama yapılmıştır. Değerlendirmede daha önce incelenen ve Tablo 1'de yer alan özel yeteneklilere yönelik hazırlanan 22 adet öğretim programının ilkeleri ölçüt olarak kullanılmıştır. Her sınıf düzeyinde yer alan ünitelerin ve öğrenme alanlarının içerik, süreç ve ürün boyutları bu ölçütler kullanılarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme tamamlandıktan sonra sınıf düzeyinde her bir öğretim programının bu ölçütleri ne düzeyde karşıladığı saptanmış, yetersiz bulunan boyutlarda veya öğretim programının tamamında ek farklılaştırmalar yapılmıştır.

Tablo 1. Öğretim Programlarını Değerlendirme Rubriği

Ünite / Öğrenme Alanı	Öğretim Programı Farklılaştırma İlkeleri																								
	İçerik							Süreç							Ürün										
	Veri-Olgu	Kavram	Genelleme	Teori	2. Karmaşıklık	3. Çeşitlilik	4. Organizasyon	5. Seçkin Kişiler	6. Yöntemler	1. İleri Düzey Düşünme	2. Açık Uçluluk	3. Keşifçi Öğrenme	4. Kanıta Dayalı Akıl Yürütme	5. Seçme Özgürlüğü	6. Süreç Çeşitlendirmesi	7. Araştırma Yöntemleri	8. Öğretimin Hızı	9. Grup Etkileşimi	1. Gerçek Yaşam Problemleri	2. Gerçek Hedef Kitle	3. Ürün Çeşitlendirmesi	4. Sentez Ürün	5. İletişim Öğeleri	6. Problem Keşfi	7. Ürün Değerlendirmesi
1.																									
2.																									
3.																									
4.																									

BÖLÜM 3

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETİM PROGRAMI

3.1. ÖĞRETİM PROGRAMININ FELSEFESİ VE ÖZEL AMAÇLARI

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin; sanatsal bilgiye ulaşan, bilgiyi sorgulayan, eleştirel düşünen, üreten ve izleyen, kendi toplumunun kültürel değerlerini benimsemiş, farklı toplumların kültürel değerlerine saygı duyan, ileriki hayatlarında da sanatı anlayan ve anlamlandıran, estetik düzeyi yüksek bireyler yetiştirmeleri amaçlanmaktadır. Sadece sanat alanının özel yetenekli bireylere yönelik olmayan görsel sanatlar eğitimi, bireyin kendini ifade edebilme, estetik bilinç kazanma gibi kişisel yaşantısına katacağı olumlu edinimler ve toplumlar açısından avantajlar sağladığından her düzeydeki yaş grubundan bireyler için bir gereksinimdir.

Bu gereksinimler ışığında hazırlanan Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın amaçları:

- Sanat hakkında bilgi, algı ve estetik sahibi olması,
- Sanatın temel terimleri, teknikleri, yöntemleri ve uygulamaları hakkında bilgi sahibi olması,
- Görsel sanatlar alanındaki uygulamalarda dokunma, deneme, keşfetme ve dönüştürme vb. edimleri deneyimleyebilmesi,
- Geleneksel ve çağdaş malzemeleri kullanarak özgün ürünler oluşturması,
- Sanatın elemanlarını, prensiplerini kavraması ve bunları çalışmalarında kullanması,
- Sanat eğitimi uygulamaları yoluyla estetik duyarlılık kazanması,
- Gözlem yaparak gerçekleştireceği çalışmalar doğrultusunda görsellik algısını geliştirmesi,
- Hayal gücünü çalışmalarına yansıtması,

- Görsel sanatlar ile ilgili temel terim, teknik ve yöntemleri kullanma becerilerini kazanmasını sağlar,
- Görsel sanatlar ile ilgili yeteneklerine ve nasıl öğrendiğine ilişkin farkındalığının olması,
- Duygu, düşünce ve izlenimlerini özgün sanatsal tasarımlara dönüştürerek kendisini sanat yolu ile ifade etmesi,
- Sanatın insanlık tarihine katkılarını bilen, evrensel düşünceye sahip bir birey olarak toplumların gelişiminde güzel sanatların yerini ve önemini kavraması,
- Farklı tekniklerin getireceği anlatım zenginliğinin bilinciyle yenilikleri takip etmesi ve sanatsal çalışmalarında teknolojik olanaklardan yararlanması,
- Sanat yapıtlarını, betimleme, çözümlenme, yorumlama, yargılama yöntemleri ile inceleyerek değerlendirmesi,
- Doğayı seven, çevreye duyarlı, insan haklarına saygılı, millî ve manevî değerleri evrensel bir bakış açısı ile değerlendirebilen bir kişiliğe sahip olması,
- İş sağlığı ve güvenliğine yönelik önlemler alınmasının öneminin kavranması amaçlanmaktadır.

3.2. ÖĞRETİM PROGRAMININ ALANA ÖZGÜ BECERİLERİ

Kazanımlarda öğrencilerin görsel sanatlar alanına yönelik gelişmeleri takip edebilen, analiz yapabilen, yorumlayabilen, değerlendirebilen bir yaklaşım göstermeleri ve özgün çalışmalar oluşturabilmeleri amaçlanmıştır.

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin görsel sanatlar alanındaki güncel gelişmeleri takip etmesi ve bu amaçla görsel sanatlarla ilgili konferans, açık oturum ve seminer gibi etkinliklere izleyici olarak katılması; kültürel çeşitliliğe saygı duyması; başkaları ile iletişimde Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanarak yapıcı diyaloglar kurması; doğayı seven ve yaşadığı çevreye duyarlı olması; girişimcilik becerisi geliştirebileceği kültür ve sanat etkinliklerine (sergi, müze gezisi gibi) katılması gibi sosyal yeterlilik ve becerilerinin geliştirilmesinin yanında, aşağıda verilen yeterlilik ve becerileri edinmeleri de öğrencilerin sanat eserlerine farklı açıdan bakmalarına duyu, düşünce ve izlenimlerini özgün sanatsal tasarımlara dönüştürmelerine katkı sağlayacaktır.

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının 9-12. sınıflarında, sanat elamanları ve tasarım ilkeleri doğrultusunda duyu ve düşüncelerini estetik anlayışla ifade etmesi, görsel sanatlarda kullanılan farklı tekniklerin farklı sonuçlar oluşturduğunu bilmesi, sanatı değerlendirme sürecinde bireylerin estetik anlamlandırmalar yapabileceğini, görsel sanatı çalışma sürecinin konu seçimi, araştırma, analiz, sentez, keşif ve yaratma gibi basamaklarının olduğunu bilmesi amaçlanmıştır.

Algılama

Bilişim Teknolojilerini Kullanma

Çok Yönlü Düşünme

El-Göz-Beyin Koordinasyonunu Sağlama

Görsel Okuryazarlık

Sanatsal Etik

Tasarım

Gözlem Yapma

Sentez

Sosyal İletişim

Analiz Etme

Değerlendirme

Eleştirel Düşünme

Estetik Duyarlılık

Kültürel Miras

Öz Farkındalık

Medya Okuryazarlığı

Malzeme Kullanma

Yaratıcı Düşünme

Kültürel Etkileşim

3.3. ÖĞRETİM PROGRAMINDA DİSİPLİNLER ARASI BAĞLANTILAR

Görsel Sanatlar Öğretim Programı; fizik dersi, kimya dersi, biyoloji dersi, matematik dersi, bilişim teknolojileri ve yazılım dersi, Türk dili ve edebiyatı dersi, felsefe dersi, tarih dersi, coğrafya dersi ve müzik dersi ile disiplinler arası bağlantılı şekilde kurgulanmıştır. Ayrıntılı olarak diğer disiplinlerle olan bağlantılar program kazanımları ile ilgili açıklamalar bölümde yer verilmiştir.

3.4. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1. Programda belirtilen teorik ve pratik uygulamalar 9-12. sınıflar arasında bütünlük içinde ele alındığı için, derslerin uygulanmasında buna dikkat edilmesi gerekmektedir.
2. Programda esas alınan üç öğrenme alanı ve ilgili kazanımlar dersin işlenişinde birbirleriyle ilişkilendirilmelidir. İlişkilendirmenin en az iki öğrenme alanı ilişkili olacak şekilde ele alınmasına dikkat edilmelidir. Her sınıf düzeyinde verilen kazanımlar, belli bir sıralama yerine karışık olarak ele alınabilir. Ancak kazanımların tamamının eğitim-öğretim yılı sonuna kadar gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.
3. Öğrencilerin sanatı seven; millî ve manevi değerleri, evrensel kültürel değerleri anlayabilen; kendi yetenekleri ve becerileri doğrultusunda çalışmalar yapan; özgün, özgür düşünen ve bu düşüncelerini çalışmalarına yansıtan davranışları kazanmalarına yönelik etkinliklere önem verilmelidir.
4. Öğrencilerin programda yer alan kazanımları elde edebilmesi için diğer derslerle iş birliği yapılmalıdır.
5. Görsel sanatlar dersi, sanatın doğasında var olan özelliğinden dolayı, yaparak ve keşfederek öğrenmeyi teşvik etmektedir. Program, öğretmene önemli ölçüde esneklik sağlamasının yanı sıra iyi planlanmış aktiviteleri de gerekli kılmaktadır. Bu aktiviteler planlanırken öğrenci merkezli bir yaklaşım ile öğrencinin özgürlüğü, özgünlüğü ve keşfederek öğrenme imkânı kısıtlanmamalıdır.
6. Tuval resmi, heykel, grafik tasarım gibi uygulamalarla ileri seviyede ürün oluşturmak isteyen öğrencilere yardımcı olunmalı ancak her öğrenciden böyle bir çalışma yapması beklenmemelidir. Uygulamalı çalışmaların yanı sıra millî ve evrensel kültürler, bu kültürlerdeki sanatsal çalışmalar, Türk ve yabancı sanatçılar ve bu sanatçıların eserleri incelenerek öğrencilerin farklı bakış açıları ve görüşleri ortaya koyması da hedeflenmelidir.
7. Programdaki kazanımlar verilirken öğrencilerin yetenek düzeyi ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak, etkinliklerin ayrıntılandırılma, çeşitlendirme ve derinleştirilmesi yapılmalıdır.
8. "Sanat Eleştirisi ve Estetik" ile "Kültürel Miras" öğrenme alanında geçmiş ve günümüz sanat anlayışı belli düzeyde incelenecektir. Sanatın tarihsel perspektifinde, 21. yüzyılın değişen değerleri dikkate alınarak başta kendi kültür ve sanatımız olmak üzere, diğer ülkeleri de kapsayacak bir bakış açısıyla verilmelidir. Bu bağlamda geleneksel sanatlarımızın da öğrenciler tarafından tanınıp bilinmesi önemlidir.
9. Kazanımların nitelikleri göz önünde bulundurulduğunda, bilişim teknolojileri araçları belirli kazanımların daha etkili bir biçimde öğrenilmesine katkı sağlayacaktır. Dersin işlenişinde görsel-ışitsel iletişim araçları ile bilişim teknolojilerinin kullanımına önem verilmelidir. Teknik araç gereç kullanımında bütünlük ve esneklik sağlanmalı, internetin güvenli kullanımı konusunda gerekli uyarılar yapılmalı ve tedbirler alınmalıdır. Ayrıca siber güvenlik kuralları öğrencilere aktarılmalı, bilişim teknolojilerinin etkin ve güvenli şekilde kullanılmasının gerekliliği vurgulanmalıdır.

10. Programdaki kazanımları için hazırlanan etkinlikler bilişsel süreci de destekleyici nitelikte olmalıdır.
11. Görsel sanatlar dersi materyal seçimi dikkatli bir şekilde yapılmalı ve bu materyaller çeşitlilik göstermelidir. Öğretmen bu alanı mümkün olduğunca geniş tutmalıdır. Görsel sanat çalışmalarında boyalar, yumuşak metaller, kablolar, ipler ve öğrencinin yaratıcılığına göre başka materyal, malzeme ve araç gereç de kullanılabilir.
12. Öğrencilerin ilgisine yönelik bağımsız öğrenme uygulamaları ve fırsatları sunulmalıdır.
13. Sanat atölyeleri soyut düşüncenin gelişimini, problem çözmeyi, gözlemlemeyi, merak uyandırıcı, özgüveni ve kendini ifade etmeyi destekleyici nitelikte olmalıdır. Bu nedenle sanat eğitimine yönelik olarak eğitim ortamları / sanat atölyeleri düzenlenirken çocukların rahat çalışabilmesi ve gerekli materyallere kolayca ulaşabilmesi sağlanmalıdır. Eğitim ortamları / sanat atölyeleri çocuklara özgürlük ve farklı seçenekler sunacak şekilde yapılandırılmalıdır.
14. Yaratıcı düşünceyi destekleyici bir atmosfer sağlamak için; farklı fikir ve cevaplar desteklenmeli, çocuklara yaratıcı fikirler hakkında düşünmeleri için zaman tanınmalı, öğrencilere seçim yapmaları ve karar verme sürecinin bir parçası olmaları için izin verilmelidir. Öğrenme deneyimlerinde öğrenciler de söz sahibi olmalı, yaratıcılığın sanat, el işi ve sözel cevaplar şeklinde ifade edilebileceği göz önünde bulundurulmalıdır.
15. Öğrencilerin çalışmalarının sergilenmesine fırsat sunulmalı ve sergilerin düzenlenmesinde öğrencilere aktif rol verilmelidir. Örneğin Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programındaki birçok beceriyi geliştiren sergi süreci 6 aşamada ele alınabilir: Sergi temasının seçimi, sergi duyurusu (ilan, afiş, davetiye vb.); sergi düzenlemesi (fiziksel ortam, isimlendirme vb.); sergi açılışı; sergi sonrası (değerlendirme ve izlenimlerin kayıt altına alınması); sergideki çalışmaların arşivlenmesi (İmkânlar dâhilinde basılı veya sanal ortamda pdf olarak CD'de katalog biçimine getirilebilir.).
16. Öğretmen, yetenekli öğrencileri keşfetmeli ve onları yönlendirebilmelidir. Tüm öğrenciler aynı gelişim basamağında değildir. İleri düzeydeki her alan için aynı hazır bulunuşluk düzeyinde olamazlar. Bu durum göz önünde bulundurulmalıdır.

3.5. KILAVUZ KİTABI FORMA SAYILARI VE EBATLARI

Taslak kılavuz kitaplarıyla ilgili forma sayıları ve ebatları aşağıda verilmiştir.

Sınıflar	Ders Kitabı	
	Forma Sayıları	Ebatları
9.	16	19,5 x 27,5 cm
10.	16	19,5 x 27,5 cm
11.	16	19,5 x 27,5 cm
12	16	19,5 x 27,5 cm

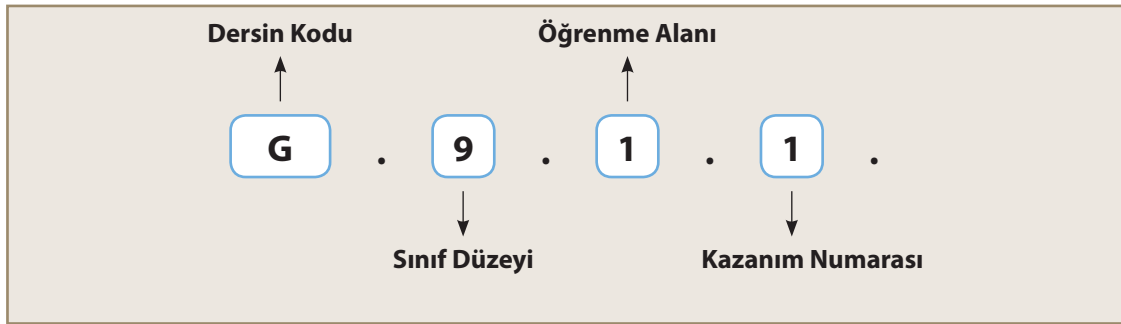
* Forma sayıları üst sınır olarak verilmiş olup daha az da olabilir.

3.6. SINIF DÜZEYLERİNE GÖRE ÖĞRENME ALANLARI VE KAZANIM DAĞILIMI

		GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI KAZANIM TABLOSU			
		9. sınıf	10. sınıf	11. sınıf	12. sınıf
Öğrenme Alanları	Görsel İletişim ve Biçimlendirme	22	22	22	21
	Kültürel Miras	9	10	9	7
	Sanat Eleştirisi ve Estetik	9	8	9	6
	Toplam	40	40	40	34

3.7. GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlar, öğrenme alanlarına göre numaralandırılmıştır. Numaralandırma sisteminde dersin adı, sınıf düzeyi, öğrenme alanı numarası ve kazanım numarasına yer verilmiştir. Kazanımlarla ilgili sınırlamalar ve açıklamalar kazanımı izleyen satırda ifade edilmiştir.

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında, her sınıf düzeyi için yeterliklerin genel olarak belirtildiği giriş paragrafı bulunmaktadır. Bu paragrafta öğrencilerden beklenen bilgi, anlama, beceri, duyuş, kavrama, keşif, yaratma ve diğer yeterlikler ifade edilmektedir. Giriş kısmından sonra Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının temel öğrenme alanlarına göre ele alınan kazanımlara ve açıklamalara yer verilmiştir. Öğrenme alanları:

1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme,
2. Kültürel Miras,
3. Sanat Eleştirisi ve Estetik şeklindedir.

3.7.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

Bu alanda öğrencilerin;

- Gözlemlerini, hayallerini, duygularını ve düşüncelerini biçimlendirerek görsel iletişim kurmaları,
- Biçimlendirmede görsel iletişimin sağlanması için sanatın dilini kullanmaları yanında onu destekleyen yazılı ve sözlü ifadeler oluşturmaları,
- Görsel sanat çalışmalarında sanat elemanları (renk, çizgi, biçim, form, doku, mekân / uzam) ve tasan-

- rım ilkelerini (ritim, denge, oran-orantı, vurgu, birlik, çeşitlilik, hareket, zıtlık) kullanmaları,
- Sanat eserlerinin anlamını ve değerini kavrarak kendisinin ve akranlarının oluşturduğu görsel sanat çalışmalarına saygı duymayı öğrenmeleri,
 - Farklı sanatların eserlerinden ve tekniklerden yola çıkarak, yeni çalışmalar çıkarmaları,
 - Görsel sanat çalışmalarını oluştururken öğretim materyallerini (sanat eseri, tıpkıbasım, sanat kitapları vb.), araç gereçleri (fırça, boya, makas, kâğıt vb.) kullanabilmeleri ve teknik uygulamaları gerçekleştirmeleri,
 - Hareket kavramında yola çıkarak, animasyonun prensipleri doğrultusunda çalışma üretmeleri,
 - Mizahi ve eleştiri yetilerini görsel sanatlar çalışmaları üzerinde göstermeleri,
 - Yeteneklerini açığa çıkartabilecek yaratıcı, özgün biçimlendirme çalışmalarını yapmaları,
 - Teknolojinin sunduğu olanakları görsel sanatlar çalışmasında verimli kullanmaları,
 - Görsel sanat çalışmada farklı teknik ve uygulamaları bilmeleri,
 - Görsel sanat çalışmalarını oluştururken telif hakları gibi konulara ilişkin etik davranışlar göstermeleri amaçlanmıştır.

3.7.2. Kültürel Miras

Bu alanda öğrencilerin;

- Tarihî süreç içerisinde Türk toplumunda ve kültüründe ortaya konulan sanat eserlerini ve sanatçıları incelemeleri,
- Farklı toplum ve kültürlerde ortaya konulan sanat eserlerini ve sanatçıları incelemeleri,
- Sanat ile kültürün birbirini şekillendirdiğini ve yansıttığını kavramaları,
- Müze, ören yerleri, tarihî mekânlar, sanat galerisi, sanatçı atölyeleri ve bunun gibi yerlerdeki kültür-sanat eserlerini incelemeleri,
- Sanatın duygu, düşünce ve inanışları iletmede bir araç olduğunu anlamaları,
- Halka açık sanat eserlerinin bulunduğu toplumun vicdanı ve hafızası olduğunu fark etmeleri,
- Görsel sanatların, geçmiş ile gelecek arasında köprü vazifesi gören araçlardan biri olduğunu kavramaları,
- Müzeler ile görsel sanatları ilişkilendirmeleri,
- Yerel ve evrensel kültürlerin birbirlerini etkilediğinin farkına varmaları
- Görsel sanatların tarihsel sürecini incelemeleri
- Kültür-sanat örneklerini incelemeleri, analiz etmeleri ve yorumlamaları,
- Müze ve sanat galerilerin kültürel bağların oluşmasındaki önemini kazanmaları amaçlanmıştır.

3.7.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

Bu alanda öğrencilerin;

- Sanat eserlerini basitten karmaşığa doğru eser eleştirisi yöntemine (tanımlama, çözümleme, yorumlama ve yargı) göre incelemeleri,

- Görsel sanatlar alanıyla ilgili kavramları ve sanat eserlerinin oluşturulma süreci hakkında öğrendiği bilgileri sanat eseri analizinde kullanmaları,
- Sanat eserinin duygu ve düşünceleri ifade etmedeki gücünü, iletişim kurma kapasitesini analiz etmeleri ve yargıya varmaları,
- Farklı ülkelerin sanatlarında kültürel zenginlikleri fark etmeleri,
- Sanat eserlerini incelediğinde sanatın anlamı ve değeri konusunda bir yargıya varmaları,
- Sanat eserinin ekonomik değerinin olduğunu fark etmeleri,
- Sanat ve bilim alanında yapılan intihallerin ülkenin yaratıcılığına ve üretimine olumsuz etkisi olduğunu,
- Görsel sanatlarla ilgili tartışmalarda ortaya konulan görüşlerin, sanat eserine yönelik düşüncelerin ve tercihlerin farklı olabileceğini görmeleri ve bu düşüncelere saygı duymayı öğrenmeleri,
- Sanat eserlerinde estetik ve özgünlüğün önemli değerler olduğunu kavramaları,
- Sanata ve sanatçıya saygı duymayı öğrenmeleri,
- Görsel sanat alanındaki etik kuralları bilmeleri amaçlanmıştır.

9. SINIF VE KAZANIM AÇIKLAMALARI

Dokuzuncu sınıfta öğrencilerin görsel sanatlar alanında kullanılan sanat elamanları ve tasarım prensiplerini çalışmalarında nasıl kullanılacağı üzerinde durulur. Işığın sanatlarda önemli bir unsur olduğunu belirterek nesne üzerindeki etkisine vurgu yapılır. Perspektif olgusunun çizgi ve renk ile olan ilişkisine vurgu yapılırken nesnelere ile olan ilişkisine de değinilir. Ayrıca rengin sanat çalışmalarında anlamı güçlendiren bir araç olabileceği belirtilirken, kâğıt ve dijital ortamlarda renklerin farklı özelliklere sahip olduğu vurgulanır. Tasarım çalışmalarının doğa koşullarını göz önünde bulundurarak farklı çözümler oluşturabileceğine değinilir. Kazanımlar, disiplinler arası yaklaşım kapsamında fizik dersi, matematik dersi, kimya dersi, biyoloji dersi, bilişim teknolojileri ve yazılım dersi, coğrafya dersi, felsefe dersi, müzik dersi, Türk dili ve edebiyatı dersi ve diğer ilgili olan derslerin kazanımlarıyla ilişkilendirilebilir.

G.9.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

G.9.1.1. Çalışmada nokta ve çizgiyi kompozisyon oluşturmak için kullanır.

Hareket, derinlik, az-çok, sık-seyrek, açık-koyu vb. özellikler üzerinde durulabilir. Homojen ve valör dağılımlı kompozisyonlar oluşturulması sağlanır. Bir nesne üzerinde etüt yapılacağı gibi geometrik portre ve nesne çalışması veya sistematik karalamalar da yapılabilir. Çalışma dijital ortamda piksellerle de oluşturulabilir.

G.9.1.2. Resim sanatının bilinen figürlerini şimdiki zaman içinde kurgular.

Leonardo, Vermeer, Van Gogh, Levni, Abdullah Buhari, Nuri İyem gibi sanatçıların eserlerinin günümüz yaşamında resmedilmesi örneklendirilebilir. Bir kelebeğin uçuşu, atın koşuşu vs. gözlemlenerek ardışık olarak resmedilmesi sağlanabilir.

G.9.1.3. Nesne ve mekân çizimlerinde perspektif kurallarını uygular.

Çevresindeki mimari yapılardan hareketle tek ve çift kaçırlı perspektife örnekler vermesi sağlanabilir. Bakış açısına göre nesnelerin görünümünün değiştiği ifade edilir.

- G.9.1.4. Portre çalışmasında yaş ve cinsiyete dayalı genellemeler üretir.
Yaş ve cinsiyete dayalı portre çizimlerinde oran-orantı kullanarak çalışmasını yapar.
- G.9.1.5. Işığın, nesnelere üzerindeki etkisini görsel sanat çalışmalarında gösterir.
Açık-orta-koyu değerler üzerinde durulur. Işığın etkisini resim, fotoğraf, heykel vb. gibi sanat çalışmalarında göstermesi veya yapay ışık kaynağı ile aydınlatılan nesnelere üzerindeki etkileri incelemesi sağlanabilir. Çalışmasındaki figür veya objede ışık geçişleriyle hacim etkisi oluşturması sağlanır.
- G.9.1.6. Çizgi ve renk perspektifini, çevresinden ve sanat eserleri üzerinden analiz eder.
Çevresinden ve sanat eserlerinden gözlemediği renk ve çizgi perspektiflerine örnek verir. Çizgi ve renk ile perspektif oluşturur.
- G.9.1.7. Doğadan gözlemediği organik nesnelere renklerini ayırarak renk skalası oluşturur.
- G.9.1.8. Görsel sanat çalışmasında duygularını renk ile yansıtır.
Konuyla ilgili olarak orfizm ve sanatçıları incelenerek kullandıkları renk değerlerinden faydalanabilir. Katharsis kavramına değinilebilir.
- G.9.1.9. Görsel bilgi işareti tasarlar.
Gözlemediği nesnelere sadeleştirme ve geometrik biçimlendirme yaparak piktogram (bilgi işareti) tasarlar.
- G.9.1.10. Güncel sanat malzeme ve teknikleri ile geleneksel sanat çalışmasını oluşturur.
Fotoğraf, dijital baskı vb. tekniklerle, dijital çizim araçları ve akrilik kalemler, keçeli kalemler vb. malzemelerden yararlanarak geleneksel sanat çalışması (minyatür, ebru, tezhip vb.) oluşturulabilir.
- G.9.1.11. Tarihi eserleri temel alarak görsel tasarımlar yapar.
İki veya üç boyutlu ürünlere yönelik tasarımlar oluşturabilir. Gözlemediği tarihi eserlerin tasarımı süreci ile alakalı öykülerden yola çıkarak görsel tasarımlar oluşturulabilir.
- G.9.1.12. Toplumsal ritüelleri sanat çalışmasına yansıtır.
Dini ve millî bayramlar ile düğün vb. şenlikleri gözlemlemesi istenir. Çalışmalarında millî, manevî ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî, mitolojik ve mahalli unsurları kullanması sağlanır.
- G.9.1.13. Görsel sanat çalışmasında mizah kullanır.
Mizahi anlatımın kullanıldığı metinlerden yola çıkarak illüstrasyon çalışmasını oluşturması sağlanabilir.
- G.9.1.14. Görsel sanat çalışmasında sembolik analogiler (sembol, simge, dolaylı ilişkiler) kullanır.
Sembol ve simge (sembolik analogiler, dolaylı ilişkiler) kullanarak görsel sanatlar çalışması / tasarım yapılabilir.
- G.9.1.15. Görsel sanat çalışmasında var olan sanat eserlerinin dönüşümünü yaparak yeniden yorumlar.

G.9.1.16. Görsel sanatları diğer disiplinlerle ilişkilendirerek bir sanat projesi yapar.

Görsel sanatların edebiyat, müzik, matematik, fizik vb. disiplinlerle ilişkisi üzerinde durularak öneminin vurgulanması sağlanabilir. Matematikte oran-orantı, perspektif, fizikte ışığın yayılması ve yansıması, bilişim teknolojilerinde animasyon, üç boyutlu çizim vb. konular örnek olarak verilebilir. Selçuklu eserlerinden örnekler verilerek geometri ile görsel sanatların nasıl ilişkilendirildiği tartışılır.

G.9.1.17. Farklı kompozisyon türlerini çalışmasında kullanır.

Simetrik, asimetrik, merkezi, üçgen, diyagonal, açık, kapalı kompozisyonlarla yapılmış örnekler analiz edilerek seçilen bir türde çalışma oluşturması sağlanabilir.

G.9.1.18. Toplumda farkındalık oluşturmak istenilen bir konuda sanat projesi yapar.

Engelli birinin dünyaya bakış açısı, bir çocuğun gözünden savaş vb. gibi.

G.9.1.19. Doğal yaşama ve sürdürülebilirlik konusuna uygun tasarımlar yapar.

Çalışmayı grup içinde iş bölümü yaparak planlar ve uygular.

G.9.1.20. Sanat çalışmasında tipografi ve kaligrafi kullanır.

Görsel sanat çalışmasında yazı, kaligrafi, tipografi kullanımları üzerinde durulur. Exlibris kavramına değinilebilir. Oluşturduğu bir slogan ya da bilimsel bir formülü tipografi ya da kaligrafik çalışması istenebilir.

G.9.1.21. Görsel sanat çalışmasında nesnel ve görsel dokuyu birlikte kullanır.

Görsel ve nesnel doku arasındaki benzerlik ve farklılıklara değinilir. Stampaj yoluyla mevcut dokunun aktarılması sağlanabilir. Tespit edilen dokunun farklı malzemelerle yorumlanarak görselleştirilmesi istenir.

G.9.1.22. Sergi için seçilen çalışmaları sınıflandırarak düzenler.

Küratör kavramına değinilir. Çevresindeki sanat galerilerini gezerek sergileme yöntem ve tekniklerinde yeni yorumlara ulaşması sağlanır. Sorumluluk ve seçme bilinci oluşturulacak şekilde dönem sonu sergisi projelendirilir.

G.9.2. Kültürel Miras

G.9.2.1. Sanat eseri ve kültürel değerleri korumanın önemini açıklar.

Sanat eseri ve kültürel değerler bir ülkenin kültürel kimliğinin önemli unsurları olduğu vurgulanır. Grup çalışması ile sunum yapılabilir.

G.9.2.2. İslamiyet öncesi ve sonrası Türk sanatını dönemin toplumsal yapısıyla ilişkilendirerek açıklar.

İslamiyet öncesi ve sonrasındaki toplumsal alışkanlıkların ve kültürel değerlerin sanat eserlerindeki biçim, konu ve teknik özelliklerini nasıl değiştirdiği ya da korunarak aktarıldığı üzerinde durulabilir.

G.9.2.3. Kültürel miras ve teknoloji arasında ilişki kurar.

Kültürel mirasın hem çağı içinde hem de günümüz teknolojisinde değerlendirilmesi sağlanabilir.

G.9.2.4. Müzeleri ve sanat galerilerini karşılaştırır.

Çevresel imkânlar dâhilinde öğrencilerin müzeleri, sanat galerilerini ve sanatçı atölyelerini gezmeleri, imkân olmaması durumunda sınıf ortamında sanal müze ziyaretleri yapmaları sağlanır.

G.9.2.5. Müzeciliğin gelişimini ve günümüz müzecilik anlayışını değerlendirir.

Dünden bugüne değişen müzecilik anlayışları üzerinde durulabilir. Müzelerde mekân kavramının değişimi, sanal müzeler ve müzelerin eğitim kurumları olarak kullanılmasına değinilir.

G.9.2.6. Sanatçı ve toplumun birbirine olan katkılarını değerlendirir.

Bir veya birkaç sanatçının çalışmaları üzerinden toplum ve sanatçı etkileşimini münazara şeklinde tartışmaları sağlanabilir.

G.9.2.7. Müzelerin ve sanat galerilerinin topluma ve sanata yaptığı katkıları açıklar.

Müzelerin ve sanat galerilerinin önemi ekonomi ve turizm üzerinden açıklanabilir.

G.9.2.8. Müzelerdeki etnografik ürün tasarımlarını analiz eder.

Tarihsel süreç içinde günlük yaşamda kullanılan ürünlerin (fibula, çaydanlık, tabak vb.) tasarımlarını incelemesi sağlanır.

G.9.2.9. Atatürk'ün sanata ve sanat eğitime verdiği önemi örneklerle açıklar.

Sanat ve sanatçı ile yapmış olduğu çalışmaları sunması sağlanır.

G.9.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

G.9.3.1. Görsel sanat çalışmalarını değerlendirmek için sanat eleştirisi yöntemini kullanır.

Seçilen bir sanat eserini, kendisinin ve akranlarının çalışmasını değerlendirmesi sağlanabilir.

Tanımlama:

Eserdeki ana dokuyu nasıl adlandırırsınız? (Yapay mı, doğal mı?)

Eserde etkin olan biçimler hangileridir? (geometrik, organik, her ikisi)

Hangi gereçler kullanılmıştır?

Eser hangi teknikle yapılmıştır?

Sanat eserinin sanatçısının ismi nedir?

Bu ne tür bir sanat eserdir? (grafik tasarım, seramik, heykel, resim, baskı resim vb.)

Bu eser ne zaman yapılmıştır?

Bu sanat eserinin yapıldığı tarihsel dönemde yer alan bazı önemli olayları sıralayınız.

Çözümleme:

Işık ve renk değerleri nasıl oluşturulmuştur?

Eser nereden bakılarak yapılmıştır?

Eserde size en yakın ve en uzak şey nedir? Neden bu şekilde görüyorsunuz?

Eserde biçimler nasıl düzenlenmiştir?

Eserde değer (valör) nasıl kullanılmış? (açık, koyu, orta ya da yüksek kontrast)

Eserde görülen nesnelere ya da figürler gerçek büyüklüğünde mi yapılmıştır?

Eser heykel ise hafif mi, yoksa ağır mı görünüyor?

Yorumlama:

Eserin ana teması nedir?

Sanatçı bu sanat eserini neden yapmış olabilir?

Sanat eserinde farklı anlamlar taşıyan semboller var mıdır? Varsa nelerdir?

Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir koku hissi veriyor?

Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir tat veriyor?

Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir görüntü uyandırıyor?

Eserin insanlara anlatmak istediği özel bir mesajı var mıdır? Bu ne olabilir?

Eseri baktığınızda çizgiler, renkler ve şekiller size ne hissettiriyor?

Yargı:

Bu eser güzel midir? Niçin?

Sizce bu eser tarihî değer taşır mı?

Sizce bu eserin bir işlevi var mıdır? Niçin?

Bu eserden hoşlandınız mı? Niçin?

Eserin başarılı olduğunu düşünüyor musunuz?

Bu eser müzeye konulmaya değer bir eser midir?

Bu eserin evinizin hangi odası için uygun olurdu? Niçin?

Bir kişi niçin bunun gibi (eleştirisi yapılan eser) bir sanat eseri yapmak ister?

Eserin türüne ve öğrenci düzeyine göre gerekli görüldüğünde sorular artırılabilir.

G.9.3.2. Sanat eserlerini belirli ölçütlere göre değerlendirir.

Özgünlük, yaratıcılık, teklik, kalıcılık, hayal gücü ve estetik değer nitelikleri üzerinde durulur.

G.9.3.3. Tarihî eser ile sanat eserinin ayrımını yapar.

Yaşadığı bölgedeki tarihî eserleri ve sanat eserlerini incelemeleri ve sunmaları sağlanabilir.

G.9.3.4. İlkçağ, ortaçağ, yakınçağ ve günümüzde sanatın hangi amaçlarla kullanıldığını yorumlar.

Sanatın toplumsal, dinî, ekonomik, siyasal vb. amaçları üzerinde durulabilir.

G.9.3.5. Kendisinin ve akranlarının çalışmalarını ilgi alanlarına göre karşılaştırarak kendisi için sanat alanında yetenek gelişimi planı oluşturur.

Kendisinin ve akranlarının ilgi alanlarına yönelik çalışmalarından yola çıkarak, gelecekte sanat alanında yetenek gelişimini ifade eden görsel sanatlar çalışması yapılır. Aldığı görsel sanat eğitiminin kendisi açısından bir fırsat olduğu bilerek kariyer planlaması oluşturabilir.

G.9.3.6. Görsel iletişim tasarımının insan hayatındaki rolünü sorgular.

Grafik tasarım ve görsel iletişimle ilgili meslekleri ve çalışma alanlarını incelemesi sağlanır. Kurum, kuruluşların tanıtım ve tasarım departmanları, reklam ajansları, matbaalar, gazeteler, grafik tasarım öğretmenliği, vb.

G.9.3.7. Sanatçının eserlerindeki değişimleri inceler.

Bir sanatçının çalışmalarında ele aldığı konu ve problemlerin dönemsel değişimleri üzerinde durulabilir.

G.9.3.8. Teknolojinin sanatçıya sunduğu yeni ifade biçimlerini ve araçlarını tanır.

Bilgisayar, video, ses, ışık vb. unsurun ifade biçimlerinde yer alması üzerinde durulabilir. Video sanatı, düzenleme/yerleştirme (enstalasyon) ve dijital sanattan bahsedilebilir.

G.9.3.9. Ses dalgalarını konu alan bir sanat eserini inceler.

Edvard Munch'un "Çığlık" adlı tablosu vb. ses yönünden çözümleme ve yorumlamasını yapması istenebilir.

10. SINIF VE KAZANIM AÇIKLAMALARI

Onuncu sınıf görsel sanatlar dersinde insan figür ve anatomisi üzerinde durularak, karakteristik portre çizimin önemli özelliklerine değinilir. Sokak sanatında kullanılan teknik ve üslup yaklaşımlarından bahsedilir. Hareket olgusunun figür, mekân ve nesne arasındaki ilişkilerinden bahsedilir. Atık malzemelerin sanatsal çalışmalarda malzeme olarak kullanılabilmesine değinilir. Somut nesnelerin farklı teknik ve yaklaşımlarla soyut biçimlere dönüştürüleceği ifade edilir. Günlük hayattaki bir anın geleneksel Türk sanatları ile yansıtılabileceği söylenir. Müze ve sanat galerileri ile kültür ve evrensel değerler arasındaki ilişkilere değinilir. Yerel ve evrensel kültürlerin etkileşiminden bahsedilir. İslamiyet öncesi ve sonrası Türk sanatının toplum yapısıyla olan ilişkilerine değinilir. Sanat eleştirisi yönteminin görsel sanat çalışmaları üzerinde kullanılabilmesi vurgulanır. Kazanımlar, disiplinler arası yaklaşım kapsamında matematik dersi, kimya dersi, beden eğitimi ve spor dersi, coğrafya dersi, felsefe dersi, müzik dersi, Türk dili ve edebiyatı dersi ve diğer ilgili olan derslerin kazanımlarıyla ilişkilendirilebilir.

G.10.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

G.10.1.1. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.

Sanatın elemanları (çizgi, nokta, leke, renk, doku vb) ve sanatın ilkeleri (ritim, hareket, derinlik, denge vb.) kullanılarak özgün görsel sanat çalışması yapılır.

G.10.1.2. Hareket olgusunu içeren çok figürlü çalışmalarda figür-mekân-nesne ilişkisini kurar.

Nesne veya çoklu figürlerin hareketini gözlem yaparak ve aşamalı olarak mekân içerisinde çizimler yapar. Doğal ortamda gözlem yapılabileceği gibi dijital ortamlar da kullanılabilir. Nesne ve çoklu figürlerin hareketi zihninde döndürüp dönüştürerek imgesel olarak da kademeli olarak çizimlerini yapabilir. Ayrıca bilgisayar, fotoğraf makinesi vb. araçlardan yararlanabilir.

G.10.1.3. İnsan figüründe rakursi görünümünü çalışmalarında uygular.

Öğrencilerden konuyla ilgili gözlem ve eskiz çalışması yaptıktan sonra uygulamaya geçmesi istenebilir. Ön planda rakursi görümlü bir el üç boyutlu yapılırken, elin diğer kısımları iki boyutlu desen olarak çizilebilir.

- G.10.1.4. Bir obje veya figürün farklı perspektif görünümünü bir arada kullanarak kompozisyon oluşturur.
- G.10.1.5. İnsan figürünün sanat akımlarına göre bir sanat eseri üzerinden kendi bakış açısı ile yeniden yorumlar.
Çalışmasını tercih ettiği bir sanat akımına ait eseri özgün yorumlama ile yeniden oluşturur.
- G.10.1.6. Bir obje veya figürün hareketli görünümünü ardışık kullanarak perspektif kurallarına uygun bir kompozisyon oluşturur.
Bir kelebeğin uçuşu, atın koşuşu vs. gözlemlenerek ardışık olarak resmedilmesi sağlanabilir.
- G.10.1.7. Doğal boyalar ve endüstriyel boyaların kullanım alanlarını ve yöntemlerini araştırır.
Taşlardan, minerallerden ve bitkilerden farklı renklerde boya elde edildiğini açıklar. Geçiş elementlerinin kullanıldığı boyaları tanıır. Doğal boyar maddeleri ve boya sabitleyicileri kullanarak bir ürünü (iplik, kumaş vb.) boyaması istenebilir. Boya kullanımında iş sağlığı ve güvenliği kurallarını uygulaması sağlanır.
- G.10.1.8. Işık-renk ve boya-renk ayrımını farklı sanat çalışmalarında uygular.
Sınıf ortamında renk ile ilgili deneyler yapılabilir ve konu üzerinde tartışılması sağlanır. RGB (toplamsal renk) ve CMYK (çıkımsal renk) farkına değinilir.
- G.10.1.9. Çalışmalarında akrilik boya tekniği ile seçtiği farklı teknikleri birlikte kullanır.
Kavramsal ve sosyal içerikli konularla ilgili bir çalışma yapması istenebilir.
- G.10.1.10. Sokak sanatı tekniklerini kullanarak özgün çalışmalar yapar.
Etrafında gördüğü ve beğendiği grafiti, kalıp şablonlama,(stencil), duvar resmi, çıkartma etiketlemek gibi çalışmaların farkına vararak, seçtiği bir teknikle çalışma üretir. Grup çalışmasıyla yapılabileceği üzerinde durulur.
- G.10.1.11. Somut nesnelere deforme ederek soyut biçimlere dönüştürür.
Sanatta stilizasyon ve deformasyon üzerinde durulabilir. Gözlemediği somut bir nesnenin biçim özelliklerinden çağrışımlar kurabilir. Gözlemediği somut bir nesnenin biçimini parçalayıp bozarak ve ekleme / çıkarmalar yaparak kompozisyon ilkelerine uygun soyut bir biçime çevirmesi sağlanabilir.
- G.10.1.12. Görsel sanat çalışmasında çizdiği objenin bir kısmına odaklanarak ayrıntılandırır.
Çizimini yaptığı objenin bir kısmına odaklanarak /yakınlaştırarak yüzeyinin dokusunu ayrıntılı bir şekilde çalışması sağlanabilir.
- G.10.1.13. Etnografik müzelerdeki zanaat ürünlerinden yola çıkarak görsel sanat çalışmasını oluşturur.
Etnografya müzelerinde gözlemediği bir ürünü iki veya üç boyutlu bir sanat formuna dönüştürmesi sağlanabilir.
- G.10.1.14. Atık malzemelerle bir düşünce veya sorunu ele aldığı, özgün, üç boyutlu çalışmalar yapar.
Öğrencilerin bireysel ilgileri doğrultusunda bir fikir ve sorun üzerinde düşünmeleri sağlanabilir. Geri dönüşümün önemine değinilir. Plastik kullanımının yarattığı olumsuz etkileri betimleyen çalışmalar yapılabilir.

G.10.1.15. Görsel sanat çalışmasında mizah kullanır.

Mizahi anlatımın kullanıldığı edebî metinlerden yola çıkarak çalışmasını oluşturması sağlanır.

G.10.1.16. Görsel sanat çalışmasında sembolik analogiler (mecaz, atasözü, dolaylı ilişkiler) kullanır.

Atasözlerinden yola çıkılarak, mecaz, sembol ve simgelerle (sembolik analogiler) kullanarak görsel sanatlar çalışması yapılabilir.

G.10.1.17. Tanıtım amaçlı grafik uygulamaları yapar.

*İlgi duyduğu bilimsel veya sanatsal bir kurumun kurumsal kimliğinin grafik uygulamaları ile tasarlanması sağlanır. Okulun imkânları doğrultusunda bilgisayar kullanımı da teşvik edilme-
lidir.*

G.10.1.18. Endüstriyel ürünleri kullanarak özgün tasarımlar yapar.

Tekstilden, elektroniğe çeşitli endüstriyel ürünü bir araya getirerek yeni ve özgün tasarımlar yapmaları sağlanabilir. Tasarımın yeni ürün ortaya koymak olabileceği gibi var olan ürünü geliştirerek veya farklılaştırarak da tasarım yapılabileceği veya farklı alandaki sorunun çözümü için esin kaynağı olabileceği üzerinde durulabilir. Tasarımların işlevsel ve estetik olması vurgulanır.

G.10.1.19. Fotoğrafladığı bir kareyi geleneksel Türk sanatlarından hareketle yorumlar.

Günlük hayattan fotoğrafla tespit ettiği bir kareyi minyatürle, ebruyla yansıtmayı sağlanabilir.

G.10.1.20. Görsel sanat çalışmasını oluştururken küresel aynalardan faydalanır.

Anish Kapoor ve M. C. Escher'in çalışmalarının incelenmesi sağlanabilir. Hipotezlerini test etmek için disiplinler arası yaklaşımla öne sürdükleri modellerin taslak çizimlerini oluşturmaları istenebilir.

G.10.1.21. İlgi duyduğu bir sanat akımı veya sanatçı hakkında sanal bir müze / koleksiyon oluşturur.

Sanat eseri yapmanın büyük çaba gerektirdiğini örneklerle açıklar. Farklı sanat akım ve sanatçılarına değinilerek uygulama yapılır.

G.10.1.22. Sanat eseri yapmanın büyük çaba gerektirdiğini örneklerle açıklar. Farklı sanat akım ve sanatçılarına değinilerek uygulama yapılır. Sergi için afiş ve davetiye tasarımı yapar.

Kendisi, arkadaşı, hayali bir sanatçı veya sınıf sergisi için afiş ve davetiye yapılır.

G.10.2. Kültürel Miras

G.10.2.1. Görsel sanatlarda yerel ve evrensel kültürün etkileşimini tartışır.

Yerel ve evrensel kültürü araştırıp tanımlayarak, karşılıklı etkileşimlerini akranlarıyla tartışması sağlanabilir. Kültür ve sanat eserinin yerelden evrensele dönüştüğü (kişisel, yöresel, milli ve evrensel) ve birbirlerini etkilediği üzerinde durulur. Evrensel boyutta kabul edilmiş bir çalışmanın yerel kültürle olan ilişkisi üzerinden durularak, bu alanda yapılan çalışmalara örnek verilir.

G.10.2.2. 19. yüzyıldaki gelişim ve değişimlerin görsel sanatlara etkilerini tartışır.

19. yüzyılda toplumu etkileyen siyasi, teknolojik ve ekonomik gelişmelerin sanata etkilerini değerlendirilmesi sağlanır.

G.10.2.3. Tarihî yöreleri ve tarihî mekânları araştırır.

Bulunduğu ildeki medeniyetlerin tarihî eserlerini, benzerlik ve farklılıklarını dikkate alarak dönemlerine göre sınıflandırması sağlanır.

G.10.2.4. Ülkesindeki müze çeşitlerini örneklendirerek sunar.

Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Gaziantep ve Hatay Mozaik Müzeleri, İstanbul Modern, Ankara Devlet Resim Heykel Müzesi, Ankara Etnografya Müzesi, İstanbul Arkeoloji Müzesi, İstanbul İslam Sanatları Müzesi ve kendi çevresindeki bir müze hakkında bilgi verilir. Çevre ve okul imkânları uygun ise müze gezileri ve müzede sanatsal çalışmalar yapılması veya sınıf ortamında sanal müze ziyaretleri gerçekleştirilerek uygulama çalışması sağlanır.

G.10.2.5. Müze ve sanat galerileri aracılığı ile sanat, kültür ve evrensel değer arasındaki ilişkiyi sorgular.

Kültürel çeşitliliğin bir zenginlik olduğu vurgulanarak kültürel değerlere saygılı olunmasının gerekliliği hatırlatılır. Kültürün sanat ve tasarım alanlarını nasıl değişim sağladığı üzerinde durulur.

G.10.2.6. Geleneksel Türk sanatlarında yer alan kültürel öğeleri açıklar.

Geleneksel Türk sanatında imgelerde yansıtılan giyim, yaşam, yiyecek, inanç, oyun vb. kültürel öğelerin üzerinde durulması sağlanır.

G.10.2.7. Çağdaş Türk resminin grup temsilcilerini ve grup amaçlarını açıklar.

Osmanlı Ressamlar Cemiyeti, 1914 (Çallı) Kuşağı, Müstakil Ressam ve Heykeltıraşlar Birliği, D Grubu, Yeniler Grubu ve Onlar Grubu'nun sanat anlayışları açıklanarak önemli temsilcileri ve eserleri tanıtılır.

G.10.2.8. Sanat akımlarına göre insan figürünün yorumlanmasını analiz eder.

Rönesans dönemi figüratif çalışmaları ile modern dönem (Empresyonist, Expresyonist, Fovist, Kübist, Fütürist) figüratif çalışmaları karşılaştırılarak analiz eder.

G.10.2.9. Heykel ve rölyefin temel özelliklerini karşılaştırır.

a) Görsellerden yararlanarak Sivas Divriği Ulu Cami'nin taç kapısı incelenmesinin yanı sıra tarihi bir yapıya ait kabartmaların incelenmesi sağlanır.

b) İlhan Koman'ın "Akdeniz Heykeli" (1980) isimli eserinin yanı sıra bulunduğu çevredeki bir heykelin incelenmesi sağlanır. Heykel ve rölyefin benzerlikler ve farklılıkları üzerinde durulur.

G.10.2.10. Kültürümüzdeki mizahi karakterlerin günümüz görsel iletişim, sanat ve tasarım alanlarına yansımalarını inceler.

Nasrettin Hoca, Hacivat-Karagöz, Keloğlan vb. karakterler üzerinde durulabilir.

G.10.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

G.10.3.1. Geleneksel sanatlara ait motiflerin biçim, renk ve anlam özelliklerini açıklar.

a) Geleneksel Türk sanatlarında kullanılan motifler (bitkisel, figürlü, geometrik, yazı, süsleme, karmalar) üzerinde durulur.

b) Motifler üzerinde "stilizasyon" ve "deformasyon" kavramları üzerinde durulur.

c) Türk kültüründe yer alan renklerin sembolik anlamlarının (Kara: kuzey, aşağı dünya, Ak: batı, yukarı dünya vb.) araştırılması sağlanır.

G.10.3.2. Geleneksel Türk sanatlarının önemini değerlendirir.

Geleneksel Türk sanatlarının önemi/yaşatılması konusunda sunum yapar.

G.10.3.3. Geleneksel Türk sanatlarının öz ve biçim özelliklerinden yararlanan çağdaş Türk ressamlarının eserlerini inceler.

Abidin Elderoğlu, Malik Aksel, Turgut Zaim, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Nuri Abaç, Burhan Doğançay, Erol Akyavaş ve Süleyman Saim Tekcan vb. sanatçıların eserlerindeki geleneksel Türk sanatlarının etkileri üzerinde durulabilir.

G.10.3.4. Çağdaş Türk resminden örnekleri biçimsel özellikler açısından değerlendirir.

Çağdaş Türk resminin öncü ressamlarından Şeker Ahmet Paşa, Osman Hamdi Bey, Hoca Ali Rıza, Hikmet Onat ve Nazmi Ziya Güran'ın sanat üslupları ve eserleri tanıtılarak dönemin sanatsal özellikleri açıklanır. Özel yorumlara ulaşması sağlanır.

G.10.3.5. 1950 sonrası Türk resminde yeni eğilimleri sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan yorumlar.

1950 öncesinde çok partili sisteme geçiş, İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle sanatçı ve eser bağlamında Batı'ya giriş çıkışların serbest bırakılması gibi etkenlerin, özgür bir ortam oluşturduğu ve sanatçıları bireysel eğilimlere yönlendirdiği vurgulanır.

G.10.3.6. Türk resminde, İstiklâl Savaşı'nı konu alan ressamaları ve bu ressamaların eserlerini ön-arka plan yönünden değerlendirir.

Feyhaman Duran, İbrahim Çallı, Namık İsmail, Nazmi Ziya Güran, Refik Epikman tarafından yapılmış "Atatürk ve Kurtuluş Savaşı" konulu resimleri ön plan teknik açıdan arka plan hissettirdiği duygu / öz içerik / ana fikir açısından değerlendirmeleri sağlanır.

G.10.3.7. Sanatta özgünlüğün değerini tartışır.

Üslup özelliklerinin (fırça vuruşları, renk, biçim ve doku unsurları) kişisel olduğu vurgulanarak yeni ve farklı fikirleri ortaya koymanın değeri üzerinde durulur.

G.10.3.8. Sanatsal ve bilimsel intihalin yaratıcılığa etkisini tartışır.

11. SINIF VE KAZANIM AÇIKLAMALARI

On birinci sınıf görsel sanatlar dersinde dijital ortamdan yapılan figür çizimlerinde ölçü ve oranın kullanılabileninden bahsedilir. Grafik sanatların gerçek yaşamdaki problemlere yönelik çözümler üretebilecek özelliklerinden bahsedilir. Optik yanılsamaya dayalı sanat çalışmalarından bahsedilir. Kavramsal ve sosyal içerikli konularla ilgili sanat projelerinin önemine vurgu yapılır. Sanat çalışmalarında renk ile simetrik ve asimetrik denge arasındaki ilişkilerden bahsedilir. Görsel sanat çalışmalarında sembolik analogilerin iletişimin önemli bir unsuru olduğuna vurgu yapılır. Görsel sanatlar çalışmasında mizahın önemi dile getirilir. Kazanımlar, disiplinler arası yaklaşım kapsamında matematik dersi, tarih dersi, beden eğitimi ve spor dersi, coğrafya dersi, felsefe dersi, müzik dersi, Türk dili ve edebiyat dersi ve diğer ilgili olan derslerin kazanımlarıyla ilişkilendirilebilir.

G.11.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

G.11.1.1 Işık ve gölgenin parlak ve mat yüzeylerdeki etkisini çalışmasına yansıtır.

Farklı materyallerden (metal, ağaç, cam vb.) gelen ışık ve gölge değerlerini çalışmasında yansıtır. Değişik sertlikteki kalem yâda teknikler ile ton değerlerini uygular.

G.11.1.2. Çalışmalarında renk kullanarak simetrik ve asimetrik denge kurar.

Rengin bir denge unsuru olduğu vurgulanarak simetrik ve asimetrik kurgular üzerine çalışması sağlanabilir.

G.11.1.3. Çok figürlü imgesel kompozisyonlar oluşturur.

Çalışmalarını eskiz defterinde planlaması istenebilir.

G.11.1.4. Tasarladığı bir obje veya mekânın farklı bakış açılarındaki görünümünü perspektif kurallarına uygun olarak oluşturur.

İzdüşüm kavramı üzerinde durulur. Tek veya çift kaçışlı perspektif kullanılması sağlanır. Objeye veya mekânın farklı bakış açılarındaki (önden, üstten, alttan) görünümü incelenir. STEAM kavramına değinilerek, çalışmanın mimarlık, mühendislik ve matematik alanları ile ilişkisi vurgulanır.

G.11.1.5. Optik yanılsamaya dayalı çalışmalar oluşturur.

Nesnelerin birden fazla yüzlü olarak düzlem üzerinde çeşitli konumlarda gösterilebileceği belirtilebilir. V. Vasarely, R. Soto, B. Riley vb. sanatçıların eserlerinin incelenmesi sağlanır.

G.11.1.6. Sahne sanatlarına yönelik dekor tasarımı yapar.

Bir tiyatro oyununda gördüğü sahne düzenlemesi hakkında fikirlerini ifade ederek kendi alternatif tasarımını oluşturması istenir.

G.11.1.7. Karakteristik özellikleri vurgulayarak portre çizer.

Edebi bir metinden veya gözlemlerinden hareketle gerçeğe uygun ya da karikatürize edilmiş portreler yapabilmesine olanak sağlanmalıdır. Portre, mimik, ruh hali, karakteristik özellikleri ve kişilik arasında bağ kurması istenebilir.

G.11.1.8. Mitolojik unsurlardan yola çıkarak görsel sanat çalışması oluşturur.

Resim çalışmalarının yanı sıra grafik, baskı resim vb. uygulamalar yapılabilir.

G.11.1.9. Görsel sanat çalışmasında farklı sanat eserlerini sentezleyerek yeni eser oluşturur.

G.11.1.10. İki boyutlu bir sanat eserinin üç boyutlu dönüşümünü yapar.

Sanat tarihinde yer almış sanatçıların figüratif eserlerini üç boyutlu bir çalışmaya dönüştürmesi istenir.

G.11.1.11. Kavramsal ve sosyal içerikli konularla ilgili sanat projeleri üretir.

Bienal, trienal, documante ve festival temaları incelenerek kendi kavramsal ve sosyal içerikli temalarını projelendirmeleri sağlanabilir. Sosyal sorumluluk projeleri üzerinde düşünmeleri sağlanabilir.

G.11.1.12. Görsel sanat çalışmasında sembolik analogiler kullanır.

Alegori kavramı üzerinde durularak görsel sanat çalışması yapılır. Kolaj ve asamblaj tekniği kullanılır. Felsefe ve akıl yürütme ilişkisine değinilebilir.

G.11.1.13. Soyut bir sanat eserinden aldığı detayı bir kompozisyon içinde kullanır.

Soyut bir sanat eserinden aldığı detayı resim tamamlama yöntemiyle somut bir çalışmaya dönüştürmesi istenir.

G.11.1.14. Yaşadığı çevreden tekstil tasarımına ait motifleri görsel çalışmasında kullanır.

Sembol, simge ve alegori kavramları üzerinde durulur. Sembol ve simgesel motifleri kullanarak görsel sanatlar çalışmasını oluşturur. Çalışmayı iki boyutlu veya üç boyutlu yapabileceği gibi, gündelik kullanım nesnesi de tasarlayabilir.

G.11.1.15. Deneysel yöntemlerle sanat çalışması oluşturur.

Boya akıtma, damlatma, sıçratma, rastlantısal kolaj, deneysel fotoğraf vb. yöntemlerle çalışmasını oluşturması istenebilir.

G.11.1.16. Grafik tasarımının günlük hayattaki uygulama örneklerinden yola çıkarak gerçek yaşam sorunlarını çözmeye yönelik grafik tasarım yapar.

Tabela, kartvizit, ödül plaketleri, ilan panoları vb. grafik tasarımların günlük hayatımızdaki yerinden yola çıkarak, seçtikleri bir sorunun çözümüne yönelik grafik tasarımı yapılır.

G.11.1.17. Dijital ortamlarda oluşturduğu portre çizimlerinde ölçü ve oranı kullanır.

G.11.1.18. Görsel sanat çalışmasında mizah kullanır.

Yazmış olduğu mizahi bir metinden hareketle çalışmasını yapması sağlanır.

G.11.1.19. Doğal ve yapay objelerdeki dokular üzerinde değişiklik yapar.

Bir taşın dokusunu boya veya diğer yapay unsurlarla değiştirirken, diğer taraftan iki veya üç boyutlu oluşturulan objeyi doğal dokularla görselleştirir.

G.11.1.20. Özgün baskı resim tekniklerini çalışmalarında uygular.

Okulun imkânları doğrultusunda geleneksel baskı tekniklerinden ağaç baskı, şablon baskı ve linol baskı gibi kolay biçimlendirilen malzemeler kullanılabilir.

G.11.1.21. Yeni teknolojilerden faydalanarak kendi özgün baskı çalışmasını oluşturur.

Exlibris çalışması yaptırılabilir. Exlibrislerin işlevselliği ve sanatsal niteliği üzerinde durulabilir.

G.11.1.22. Sergileme yöntem ve tekniklerini kullanır.

Grup çalışması yapılabilir.

G.11.2. Kültürel Miras

G.11.2.1. Modern ve postmodern dönem sanatsal çalışma ve sanatçıları hakkında bilgi sahibi olur.

Sanat akımlarının temsilcilerini tanır. Andre Derain, Earnst Ludvig Kirshner, Pablo Picasso, Giacomo Balla, Hans Arp, Salvador Dali, Vassily Kandinsky, Jackson Pollock, J. Boys E. Warhol vb. sanatçılara değinilebilir. Sanat akımlarının farklı disiplinlere olan etkilerini yorumlayarak moda, sinema, edebiyat vb alanlarda modern sanat etkisinin incelenmesi sağlanabilir.

- G.11.2.2. Türk resminin batılılaşması konusunda neden-sonuç ilişkilerini analiz eder.
- G.11.2.3. Müzelerin eğitimsel işlevlerini analiz eder.
Müze eğitim programları ve müze konusuyla ilgili eğitsel etkinlikler üzerinde durulabilir.
- G.11.2.4. Çevresindeki sanatçı atölyelerini ziyaret eder.
Sanatçı atölyelerine ziyaretlerinde sanatçının eserleri, tekniği, sanata bakışı konusunda görüşme ve röportajlar yapması sağlanabilir.
- G.11.2.5. Yakın çevresindeki kültürel miras öğelerini araştırır.
Somut ve somut olmayan kültürel miras öğelerini araştırır. Bu konu ile ilgili sınıf içerisinde sunum yapar.
- G.11.2.6. Endüstriyel ürün tasarımının özelliklerini açıklar.
Gündelik hayattan örnekler vermesi sağlanabilir. Estetik, fonksiyonellik ve ergonomi gibi konularda düşünceleri istenebilir. İnovasyon, patent ve tescil gibi kavramlar üzerinde durulabilir.
- G.11.2.7. Mitolojinin sanat üzerine etkilerini analiz eder.
Destanlardan, mitlerden, hikâyelerden ve sanat eserlerinden örnekler vermeleri istenebilir.
- G.11.2.8. Atatürk'ün sanat hakkındaki düşüncelerini ve felsefesini açıklar.
Atatürk'ün sanat hakkındaki düşüncelerinin yanı sıra müzelerin kurulmasındaki katkıları üzerinde durulur.
- G.11.2.9. Fotoğraf sanatının ünlü ustalarını ve eserlerini tanır.
Ara Güler, Şakir Eczacıbaşı, Sıtkı Fırat, Naciye Suman, Hannah Collins vb. fotoğraf sanatçıları ve eserleri tanıtılır.

G.11.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

- G.11.3.1. Modern sanatlarda absürt figür ve objelerin yapılış nedenlerini örnek çalışmalar üzerinden analiz eder.
Sanatta absürt (saçma, anlamsız vb.) kavramı üzerinde durulabilir. Öğrenci yapacağı araştırmada sanatçıların çalışmalarındaki tuhaf ve garip imgeleri anlamaya ve kavramsallaştırmaya çalışır.
- G.11.3.2. Işığın renge olan etkisini tartışır.
Işığın renkler üzerinde farklı etkiler bırakacağı belirtilerek, gün ışığının farklı zamanlardaki etkisinin "Empresyonizm" sanat akımının oluşmasını sağladığı belirtilerek Empresyonist resimlerde ışığın etkisi konuşulur.
- G.11.3.3. Modernizm öncesi Batı resim sanatını eser inceleme yöntemi ile analiz eder.
- G.11.3.4. Sanat kuramlarına göre portre örneklerini değerlendirir.
Sanat kuramları üzerinde durulur. Öğrencilerin portrenin yapıldığı dönemin sanat anlayışı ve sanatçının üslubu arasında ilişki kurması sağlanabilir.

- G.11.3.5. Türk ve dünya özgün baskı tarihinde yer alan sanatçıların çalışmalarını karşılaştırır.
Eserlerin yapıldıkları dönem, içerik ve teknik açıdan incelenmesi sağlanabilir.
- G.11.3.6. Görsel sanatlar alanındaki estetik ve özgünlük ile ilgili varsayımları sorgular.
- G.11.3.7. Çalışmalarını arkadaşlarının çalışmalarıyla karşılaştırarak öz eleştiri yapar.
- G.11.3.8. Sanatçıların eserlerinde seçtiği konuyu, kullandığı malzeme ve tekniği kendi çalışmasıyla karşılaştırır.
- G.11.3.9. Sanatsal tasarım ve endüstriyel tasarım arasındaki farkları açıklar.
Örnekler üzerinden bir nesnenin niçin sanat eseri ya da endüstri ürünü olarak adlandırıldığını karşılaştırarak açıklaması sağlanır.

12. SINIF VE KAZANIM AÇIKLAMALARI

On ikinci sınıf görsel sanatlar dersinde kompozisyonlarda nesne, figür, mekân ilişkisine değinilir. Dijital ortamlarda fotoğraf üzerinde yapılan manipülasyon yöntemlerine değinilir. İki boyutlu bir çalışmanın üç boyutlu bir çalışmaya dönüştürülmesinde farklı teknik ve yöntemlerin öneminden bahsedilir. Endüstri ürünlerine yönelik yapılan tasarımların üç boyutlu prototipine (ilk örnek/tasarım) dönüştürülmesindeki önemi vurgular. Geleneksel Türk motiflerinden özgün tekstil tasarımların yapılabileceğinden bahseder. Dönem sonu sergisi için katalog hazırlamanın öneminden bahsedilir. Kazanımlar, disiplinler arası yaklaşım kapsamında bilişim teknolojileri ve yazılım dersi, coğrafya dersi, felsefe dersi, müzik dersi, Türk dili ve edebiyatı dersi ve diğer ilgili olan derslerin kazanımlarıyla ilişkilendirilebilir.

G.12.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

- G.12.1.1. Görsel sanat çalışmasında anlamı güçlü kılmak için renk kullanımında farklılaştırmalar yapar.
Rengin diğer sanat elemanları ve tasarım ilkeleriyle birlikte düşünülmesi, zıtlıklar oluşturup dikkat çekmesi, çağrışımlar yapabilmesi vb konular üzerinde durulabilir. Rengin hedef kitle üzerinde estetik ve psikolojik etkisi olduğu vurgulanır.
- G.12.1.2. Çevresinde gözlemediği renk perspektifini lekelerle dönüştürerek çalışmasında uygular.
- G.12.1.3. Çalışmalarında çoklu figürleri gerçektışı biçimde kullanır.
Düşlerden, doğaüstü olaylardan, kurgu bilimden faydalanarak gerçekliği deforme eden çalışmalar yapması sağlanır.
- G.12.1.4. Kompozisyonlarında nesne, figür, mekân ilişkisini detaylandırır.
Enteriyör (iç mekân resmi) kavramı üzerinde durulabilir. Nesne figür ilişkisinde rakursi kullanarak kompozisyon oluşturabilir.
- G.12.1.5. Farklı coğrafyalardaki kültürel ve ekonomik faktörleri göz önünde bulundurarak meydan / peyzaj tasarımı yapar.
Ortaya konulacak ürünün doğal çevre ile uyumlu olması ve kültürel dokuyu yansıtacak estetik değerleri barındırması gerektiği vurgulanabilir. Çalışmanın üç boyutlu maket olarak sonuçlandırılması istenebilir. Grup çalışması planlanabilir.

- G.12.1.6. Müze ve sanat galerilerinin tanıtımına yönelik yazılı ve görsel kaynaklar tasarlar.
Öğrencilerin müze ve sanat galerileri ile ilgili araştırma yapmaları, elde ettikleri bilgilerden yararlanarak müze ve sanat galerilerini tanıtan web sayfası, broşür, okul gazetesi, poster ya da tanıtım sunumları oluşturmaları ve sunmaları sağlanır.
- G.12.1.7. Bilimsel, sosyal ve kültürel olay ve olguları görsel sanat çalışmasına yansıtır.
Arazi kesiti (arazi sanatı vb.), biyoçeşitlilik (İlkbaharın Doğuşu resmi vb.), doğal afetler (Kana-gawa'nın dalgaları resmi vb.), nüfus artışı, çevre kirliliği, göç vb. olay ve olgularla ilgili görsel sanat çalışması oluşturur.
- G.12.1.8. Günlük hayatı kolaylaştırmak için tasarım yapar.
Taslak çizimlerinden hareketle güneş pillerinin kullanıldığı bir tasarım oluşturabilir. Yapılan tasarımlarda estetik ve işlevsellik üzerine durulur.
- G.12.1.9. Karakter tasarımını senaryo ve mekân tasviri ile betimler.
Animasyon ve karikatür çalışmasındaki karaktere senaryo ve mekân tasviri ekleyerek ayrıntılandırması istenebilir Dijital ortamda karakter hareketlendirilebilir.
- G.12.1.10. Mimari öğeleri kullanarak iki veya üç boyutlu çalışmalarında yeni yorumlara ulaşır.
Geleneksel mimari öğelerden (taç portal, sütun, kubbe, kemer, kasnak vb.) esinlenerek çağdaş görsel yorumlara ulaşması sağlanabilir.
- G.12.1.11. İki boyutlu bir sanat eserinin üç boyutlu dönüşümünü yapar.
Sanat tarihinde yer almış sanatçıların eserlerini üç boyutlu bir çalışmaya dönüştürmesi istenir.
- G.12.1.12. Endüstri ürünlerine yönelik tasarımının üç boyutlu prototipini oluşturur.
Bir fikri tasarım sürecinde değerlendirildikten sonra görünüm ve işlevini anlatacak en uygun materyallerle prototipini hazırlar.
- G.12.1.13. Ebru tekniği ile soyut uygulamalar yapar.
Öğrencilerin ebru uygulaması yapmaları sağlanarak özellikle soyut ekspresyonizm ile ebru sanatının etkileşimi ve benzerlikleri vurgulanır.
- G.12.1.14. Geleneksel Türk el sanatı motiflerinden esinlenerek özgün tekstil tasarımları yapar.
Çintemani (Pelenk), Rumi, Hatai ve geometrik şekilleri tekstil tasarımında kullanarak bu motifleri kullanan modacılar dikkat çekilebilir.
- G.12.1.15. Farklı biyolojik doku görsellerini kullanarak görsel sanat çalışması oluşturur.
Görsel sanatlar alanında doku konusunun olduğunu bilir. Canlı ve cansız varlıkların farklı dokuların olduğu belirtilir.. Farklı biyolojik dokuları bir arada kullanarak görsel bir tasarım oluşturmanın yanı sıra biyolojik vb. dokuları görsel sanat çalışmalarında kullanır.
- G.12.1.16. Kompozisyon kurallarını dikkate alarak fotoğraf çekimi yapar.
Öğrencinin ekonomik koşulları dikkate alınarak fotoğraf makinesi, tablet bilgisayar veya cep telefonu gibi teknolojik aletlerle fotoğraf çekimi yapması sağlanır. Dijital fotoğrafçılıkla ilgili açıklamalar yapılır.

G.12.1.17. Görsel sanat çalışmalarında doğayı taklit ederek yeni tasarımlar yapar.

"Biomimesis" kavramı üzerinde durulur. Canlı cansız varlıkların taklit edilerek yeni tasarımlara esin kaynağı olabileceği belirtilir.

G.12.1.18. Dijital ortamda fotoğraf üzerinde değişimler yapar.

Çekmiş olduğu bir fotoğraf üzerinde deforme, abartma, kesme, düzenleme yöntemleriyle manipülasyonlar oluşturması sağlanabilir.

G.12.1.19. Verilen bir konuyu mizah anlayışı içinde karikatürize eder.

Karakteristik özellikleri hicivleştiren portre çalışması da yaptırılabilir.

G.12.1.20. Seçmiş olduğu özgün baskı tekniğine uygun çalışma yapar.

Özgün baskı tekniklerinin (linol baskı, metal baskı, şablon baskı, ağaç baskı, serigrafi (ipek baskı) vb.) özelliklerini bilir. Bu tekniklerden biri ile baskı çalışması yapar.

G.12.1.21. Sergi için katalog hazırlar.

Kendisi, arkadaşı, hayali bir sanatçı veya sınıf sergisi için katalog yapılır. Katalog dijital ortamda da tasarlanabilir. Grup çalışması yapılabilir.

G.12.2. Kültürel Miras

G.12.2.1. Türkiye ve dünyadaki müzeleri tanıtır.

Müzeleri tanıtmak için farklı yöntemleri kullanarak sunum yapması sağlanabilir.

G.12.2.2. Müzelerin ve sanat galerilerinin kültürel bağların kurulmasındaki rolünü değerlendirir.

Sanat eseri ve tarihî eserlerin geçmiş, şimdi ve gelecek arasındaki tasarım, estetik beğeni ve tarihî belge / arşiv vb. olduğu üzerinde durulur. Bu kültürel değerlerin korunma, sergilenme ve geleceğe aktarım yerlerinin önemi üzerinde durulabilir.

G.12.2.3. Sanatta Bauhaus, De Stijl ekolünü ve teknoloji, mimari, tasarım, sanat vb. disiplinleri bütünleştirme anlayışını tartışır.

G.12.2.4. Halka açık sanat eserlerinin bulunduğu mekâna ve şehre etkisini açıklar.

Şehrin, meydanın, binanın bir parçası hâline gelmiş sanat eserlerinin ortak hafızadaki yeri ve değeri tartışılır. Sanatın galeri ve sergi salonlarının dışına çıkması, kamusal alanlarda da kendine yer bulması üzerinde durulabilir.

G.12.2.5. Sanatsal ya da endüstriyel tasarımlarda nanoteknolojik boya kullanılmasını, toplum, teknoloji, çevre ve ekonomiye etkileri açısından değerlendirir.

Boyaların hava, su, toprak kirliliği oluşturup oluşturmayacağını tartışmaları sağlanır.

G.12.2.6. Modernizm sonrası mitolojinin sanattaki yansımaları örnekler üzerinden analiz eder.

G.12.2.7. Tarihsel süreç içerisinde fotoğrafın diğer sanatlarla ve disiplinlerle ilişkisini sorgular.

Resim, grafik tasarım, medya vb ile fotoğraf arasındaki ilişki üzerinde durulabilir.

G.12.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

G.12.3.1. Modern ve postmodern dönem eserlerini inceleyerek sınıflandırır.

Postmodern sanat ve modern sanat arasındaki farkların incelenmesi sağlanır.

G.12.3.2. Çalışmalarını değerlendirerek sanatsal gelişimine ilişkin tercihlerde / yargılarda bulunur.

Kendisinin ilgi alanlarına yönelik çalışmalarından yola çıkarak, öğretmenin liderliğinde, gelecekte sanat alanında yetenek gelişimine ifade eden tercih / yargılarda bulunur. Bu tercih ve yargısını görsel sanatlar çalışması ile ifade edebilir.

G.12.3.3. Sanatta etik konusunda karşılaştığı sorunlara çözüm önerileri üretir.

Telif hakları, eserlerin kopya edilmesi, intihal vb. konular üzerinde durulabilir.

G.12.3.4. Günümüz sanatını teknolojik gelişmeler doğrultusunda değerlendirir.

Sanatçıların düşünce ve kavrama yönelmeleri üzerinde durulabilir. Video sanatı, yerleştirme/düzenleme, dijital baskıdan vb. bahsedilebilir. Sanat ve algoritma arasındaki ilişkiyi incelemesi sağlanabilir. Güncel bienallerden, sergilerden örnekler görülmesi sağlanabilir.

G.12.3.5. Seçtiği modern resim üzerinde nesnelerin bütünü ile parçaları arasındaki ilişkisini sorgular.

Analitik ya da sentetik kübist nesnelerin bütün ve parçaları arasındaki ilişkiyi akranlarıyla tartışabilir.

G.12.3.6. Fotoğraf çalışmalarını, sanatın öge ve ilkelerini içerik açısından analiz eder.